

Niels Nielsen

DANSKE

MEDALJER OG HÆDERSTEGN MED TILKNYTNING TIL 2. VERDENSKRIG »1940 – 1995«

DANSKE
MEDALJER OG HÆDERSTEGN
MED TILKNYTNING TIL
2. VERDENSKRIG
»1940 – 1995«
NIELS NIELSEN

MØNTKLUBBEN POLETTEN
1995

*Danske medaljer og hæderstegn
med tilknytning til 2. verdenskrig 1940-1995.
Oplag: 350 eksemplarer.*

Udgivet med støtte fra:

*Advokat Axel Ernst og Frk. Alfrieda Ernst Legat til fremme af numismatisk forskning
i Danmark.*

Busdivisionen, Ballerup ved Direktør Eigil Koop

Udgivet af Møntklubben Poletten 1995 på Møntsamlers Forlag.

Layout: Niels Nielsen.

Tryk: Ottilia Tryk, Hvidovre.

Foto: Peter Friberg og Hans Culmsee.

© Copyright: Møntklubben Poletten.

Formand: Niels Nielsen

Barløsevej 6

2650 Hvidovre

ISBN: 87-985345-1-3

MØNTKLUBBEN POLETTEN

Ideen til Møntklubben Poletten blev grundlagt den 11. november 1972. Da kunne man læse et opslag på Københavns Sporvejs station i Valby, som opfordrede kolleger med numismatiske interesser, om at komme »ud af busken«. Opfordringen kom fra undertegnede.

Det viste sig at interessen var der. Vi kunne derfor holde stiftende generalforsamling den 8. januar 1973 med et medlemstal på elleve personer.

Alle var ansat ved Københavns Sporveje, som vedtægterne forlangte.

I de første år var møderne henlagt i beskedne lokaler - beliggende i Nørre Søgade 41.

Efterhånden indså man dog, at inspiration udefra kunne være gavnlig. Derfor blev det i 1976 besluttet at åbne foreningen for alle interesserede. Dette er årsagen til at Møntklubben Poletten i dag har 170 medlemmer.

Møderne afholdes nu i større og mere velegnede lokaler - adr. TF Roskildevvej 162, Valby, den første onsdag i måneden (ikke juni, juli og august).

Foruden de månedlige aktive klubmøder med auktioner og foredrag m.v. har klubben gennem årene været med til at arrangere mange møntbørser og udstillinger.

Den 7. maj 1995 har vi en børs i Grøndalscentret i København, hvor udstillingen vil omhandle 50-året for Danmarks befrielse.

I 1991 dannede medlemmerne i Poletten en fraktion, som fik navnet: »**Møntklubben Poletten's fraktion 2. verdenskrig**«.

Fraktionen er en åben forening, for enhver samler af mønter, sedler, medaljer, armbind, rationeringskort, illegale tryk, og mange andre effekter fra 2. verdenskrig. Det viste sig hurtigt, at der var et landsdækkende behov for et sådant initiativ. I dag har fraktionen ca. 70 medlemmer, fordelt over hele landet. For at binde fraktionen sammen udgives ca. 4 blade om året. Samtidig med at der bliver afholdt 4 møder årligt hvoraf de to er med auktion. Møderne afholdes i TF's lokale, Roskildevvej 162, Valby. Kontingentet er fastsat til 40 kr. årligt.

Bogen »Mærkatpropaganda i Danmark 1930-1945« er fraktionens første store udgivelse.

MØNTKLUBBEN POLETTEN
NIELS NIELSEN
FORMAND

*Kontaktadresse:
Næstformand Tonni Rasmussen
Hvidovrevej 222^{II} TV
2650 Hvidovre*

INDHOLD

Forord	6
9. april 1940	8
OFFICIELLE MEDALJER:	
9. april 1940 Prøved medalje	9
9. april 1940 Mindemedalje	12
ILLEGALE MEDALJER 1944-45:	16
Gaa stille med dørene »Engelsk udgave«	17
Kobberpenge til de norske børn	18
Gaa stille med dørene »Tysk udgave«	20
Gaa stille med dørene »Dansk udgave«	21
Kaj Munk medaljen	22
Dem som ofrede sig	23
Dybbøl medaljen	24
OFFICIELLE MEDALJER:	
Dansk Røde Kors mindetegn for hjælp til syge og sårede i krigen i Finland 1939-40	26
Dansk Røde Kors mindetegn for krigshjælpearbejde 1939-45	27
Kong Christian den Tiendes Frihedsmedalje	29
Kong Christian den Tiendes Erindringsmedalje for deltagelsen i krigen 1940-45	32
FORSVARSFØRENINGER, MEDALJER OG HÆDERSTEGN:	
Finlands Krigen 1939-40	34
Dansk Finlands Bataljon 1939-40	35
H.M.S. Hvidbjørnen	36
Livjægerne Frihedsbataillon	40
Livjægerne Kgs. Lyngby	42
Enkenålen	43
1. Regiments Hæderstegn	44
3. Regiments Erindringsstegn	45
Den Danske Brigadeforening (DANFORCE) ^s Erindringsstegn	50
Den Danske Brigadeforening (DANFORCE) ^s Hæderstegn	52
De Allierede Danske Våbenfælles Fortjenststegn	54
Den Danske Brigadeforening (DANFORCE) ^s feststegn	56
Den Danske Brigades Soldaterforening (DANFORCE) ^s Frihedskors	57
Frihedskampens Veteraners Erindringsstegn	60
Gestapofangerne, Sjællands Afdelingens Erindringsstegn	63
Schalburg Korset	65
Den Danske Brigadeforening (DANFORCE) ^s Erindringsmedalje	66
Landsforeningen Værn om Danmark Erindringsmedalje	67

MEDALJER UDG. AF PRIVATPERSONER OG FORENINGER:

Medalje fra Aarhus?	68
Medalje og Emblem 5. maj 1945	69
Frankrigshjælpen 1945	70
Red Barnet	71
Hollandshjælpen	72
Danmark 1945 Nederland	73
Harald Salomon »1965«	75
Frode Bahnsen »1965«	77
Medalje til svenskerne »1965«	78
25-året for Danmarks befrielse »19070«	80
»Matadorerne« »1977«	82
Kaj Munk (1898-1944)	83
Mindemedalje over Kaj Munk 1978	85
Frøslev-Lejren	86
1983. Frøslev-Lejren får medalje	87
Møntklubben Poletten »1990«	88
Flugten over Sundet Oktober 1943	89
1943 Flugten over Sundet 1943	91
Møntklubben Poletten 50-års Befrielsesmedalje	92
Axel Poulsens monument »For Danmark«	93
Niels Ebbesen »1990«	94
Danmark Frit	95
Gravene Fredes	96

FORORD

Denne publikation er udgivet til minde om 50-året for Danmarks befrielse og er samtidig en hyldelse til de kvinder og mænd, der dengang kæmpede for den frihed vi har i dag.

For første gang er der her lavet en samlet beskrivelse af de mange forskellige medaljer og hæderstegn, som relaterer til begivenheder under og efter besættelsen.

Under besættelsen blev der fremstillet et fåtal af medaljer i forbindelse med de militære krigshandlinger, der fandt sted.

Modstandsbevægelsen udgav flere støttemedaljer til fordel for kampen, og de danske nazihåndlangere lavede også en. Efter besættelsen blev der lavet en række erindringsmedaljer, hvoraf nogle kun er kendt inden for snævre foreningskredse. Bl.a. er der for første gang redegjort for Den Danske Brigadeforening (DANFORCE)^s private medaljeudgivelse.

Denne bog er et forsøg på at samle alle oplysninger om medaljer og hæderstegn, som er lavet med relation til besættelsen og giver ikke udtryk for at være komplet, idet der utvivlsomt er flere medaljer og hæderstegn, som jeg ikke har kendskab til og flere oplysninger, der ikke er officielt fremlagt.

Læserne opfordres derfor til at indsende eventuelle oplysninger til bogens forfatter, hvis man har kendskab til eller oplysninger om medaljer og hæderstegn, der ikke er omtalt her.

Mange personer har hjulpet undervejs og fortjener en stor tak. Dette gælder i særlig grad:

Danish Token Clubs formand, Viktor Søndergaard

Fraktion 2. verdenskrigs formand, Niels Gyrsting

Medaillør Bent Jensen, København

Orlogskaptajn Paul Langballe

319/ A. Binneballe, Nors

Numismatiker Thøger Busk

Fotograferne Peter Friberg og Hans Culmsee.

Endvidere skal lyde en tak til følgende, der har ydet bidrag til bogen med oplysninger og materiale til udarbejdelsen:

Jørgen Steen Jensen, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling

Jan Larsen, Bangsbomuseet

Christian Kondrup Frihedsmuseet

Bent Larsen, Collector, København

Arne Andreasen, Plea, Mønthandler

Peter Flensborg, Kbh., Mønthandler

Arne Christensen, Finlands Frivillig

Warmi Hansen, Vagtmester i Mindelunden

Preben Eriksen, Møntsamlere

Jens Poulsen, Nærum
Dansk numismatisk forenings formand Preben Nielsen
Dansk numismatisk forenings næstformand, Bent Petersen
Bjarne Hansen, Lyngby
Peter Hammerich, Frederiksberg
Den kgl. Mønt v/Laust Grove
M.W. Mørch & Søn's Eftf. ApS.

En stor TAK til de to fonde, der har ydet støtte til udgivelsen.
Og til slut vil jeg takke min hustru Jonna for hendes store tålmodighed med
gennemlæsning af div. manuskripter, samt den støtte hun har givet.

Den 5. maj 1995
Niels Nielsen

OPROP!

Til Danmarks Soldater og Danmarks Folk!

Uden Grund og imod den tyske Regerings og det tyske Folks oprigtige Ønske, om at leve i Fred og Venskab med det engelske og det franske Folk, har Englands og Frankrigets Magthavere ifor i September erklæret Tyskland Krigen.

Deres Hensigt var og blir, efter Mulighed, at træffe Afgjørelser paa Krigsskuepladser som ligger mere afsides og derfor er mindre farlige for Frankriget og England, i det Hensb, at det ikke vilde være muligt for Tyskland, at kunde optræde stærkt nok imod dem.

Af denne Grund har England blandt andet stadig krænkot Danmarks og Norges Neutralitet og deres territoriale Færvand.

Det forsøgte stadig at gøre Skandiaavien til Krigsskueplads. Da en yderlig Anledning ikke synes at være givet efter den russisk-franske Fredsslutning, har man nu officielt erklæret og truet, ikke mere at tale den tyske Handelsflaats Selskabs indenfor danske Territorialfærvand ved Nordkysten og i de norske Færvand. Man erklærede selv at vilde overtræde Politiovgivningen der. Man har tilslut truffet alle Forberedelser for overraskende at ta Besiddelse af alle nødvendige Støttestrukturer ved Norges Kyst. Aarhundredes største Krigsdrifter, den allerede i den første Verdenskrig til Ulykke for hele Menneskeheden arbejdende Churchhill, udtalte det asænt, at han ikke var villig til at lade sig holde tilbage af -legale Afgjørelser eller neutrale Rettigheder som staar paa Papirklapper.

Han har forberedt Slaget mod den danske og den norske Kyst. For nogen Dager siden er han blit udsærvet til foransættelig Chef for hele den britiske Krigsføring.

denne Mand's Forholdsregler, men den kan ikke tale, at engelsk-franske Krigsdrifteres Ønsker.

Den Maaneder har Beskjed om disse Forsøk.

Med for den tyske Regering. De er hverken villige mot det engelske Indbrudd.

Det engelske Angreb og med sine Magtmidler selv at oppe Neutralitet og værne den saalænge Krigen varer.

De sig et Støttestruktur i Kampen mot England, den blir Slagsmark for de engelske Krigsdrifter.

Siden idag morges tat Besiddelse af de vigtigste holderegler trædes der for Tiden Overenskomster Regering. Disse Overenskomster skal sikre at

des, at det Danske Folks Fribet agtes og at

at Herren og Flaaten har Forsætelse for dette,

og har god Vilje, slik at de undlater enhver i brudt med alle Magtmidler. Alle militære

tsen med de tyske Kommandører.

I at sørges for Rolighed og Orden!

af den tyske Hær og Flaate.

Den Tyske Kommandør
Kampisch

9. APRIL 1940

Den 9. april 1940 kl. 04.15 rykkede tyske tropper over grænsen ved Kruså og Danmark blev besat. Det er dagen, som er gået over i historien som dagen, *da Danmark blev taget på sengen.*

Men det er ikke helt rigtigt.

De danske soldater ved den sønderjyske grænse og garderne på Amalienborg var faktisk så tidligt oppe den morgen, at de kom i en kort, men hård kamp med tyskerne.

Ved viadukten i Padborg blev 3 grænsegendarmer på patrulje skudt fra baghold af civilklædte personer, der fra Tyskland var gået over grænsen. 13 mand fra hæren mistede livet, og 24 blev såret. Men egentlige, regulære kamphandlinger kom det kun til i Sønderjylland. Disse fandt hovedsagelig sted ved Hokkerup, Bjærgskov, Bredevad og i Haderslev. Her var de tyske troppers overlegenhed alt for stor.

I København forcerede troppetransportskibet S/S »Hansestad Danzig« minespærringerne i havneindløbet.

Middelgrundsfortets kanon var det ikke lykkedes at få til at fungere. Samtidig havde søværnskommandoen givet ordre til, at der ikke måtte skydes før efter nærmere ordre. Så det blev en let opgave at lægge til ved Langelinie, hvor der blev landsat en infanteribataillon, hvis opgave det var at erobre Kastellet. *»Denne opgave løstes på et kvarters tid.«*

På Amalienborg stod Livgardens vagtstyrke parat. Da de første tyske soldater dukkede op i Amaliegade, blev de beskudt. Under kamphandlingerne blev flere gardere såret.

I residenspalæet drøftede Kongen imens situationen med daværende statsminister Stauning, udenrigsminister Munch, forsvarsminister A. Andersen og de to værnschefer, generalmajor Prior og viceadmiral Rechnitzer. Drøftelserne på Amalienborg varede et kvarters tid. De endte med kapitulation. *»Klokken var 06.00.«*

MEDALJE 9. APRIL 1940

»PRØVEEKSEMPLAR«

Tanken om dekorering af deltagerne, som rykkede ud den 9. april 1940 og sattes i kamp blev hurtigt fremført, idet general W.W. Prior ved skrivelse af 22. maj 1940 til krigsministeriet fremførte tanken om en særlig erindringsmedalje. Medaljen blev approberet af Kongen den 17.7. 1940, som erindringsmedalje for dem, der den 9. april 1940 rykkede ud med enheder, som sattes i kamp for fædrelandet.

For kong Christian X var det magtpåliggende, at medaljen fik samme udseende som de slesvigske krigserindringsmedaljer (1848-1950 og 1864). Kongen bestemte den 30.8. 1940 gennem chefen for adjutantstaben, at båndet skulle bindes som ridderbåndet, og at der forinden udelingen skulle forelægges Kongen

en fortegnelse over de personer, der skulle have erindringsmedaljen tildelt. *»Kaptajnen blev fremhævet, fordi han ved personlig indgriben på Kongens befaling fik standset kamphandlingerne på Amalienborg.«*

Selve tanken om at præge og uddele en krigsmedalje, mens tyskerne endnu besatte landet, er vist ret enestående og kunne naturligvis ikke lade sig gøre. På et møde den 18. juli 1940 blev det besluttet at vente med bekendtgørelsen af medaljen indtil videre. *»Skal først udleveres, når tyskerne er ude af landet.«* Man underrettede dog Københavns Redaktørforening om overvejelserne og tillagde det megen vægt, at spørgsmålet ikke under nogen form blev omtalt offentligt.

Der blev fra de forskellige regimen-
ter udarbejdet egentlige indstil-
lingslister. Men 9. april-folkene fik
aldrig medaljen som de fortjente,
selvom de gjorde deres pligt.

Medaljen er præget på Den kgl.
Mønt i København. Medaljør Harald
Salomon.

Forside: Kong Christian X's højrevendte portræt. Omskrift: **CHRISTI-
AN X KONGE AF DANMARK** Under halsafsnittet:
HARALD SALOMON

Bagside: **9 APRIL 1940** omgivet af to laurbærgrene, som er bundet
sammen med en sløjfe forneden.

Metal:
Bronce

Vægt:
11,6 gram

Diameter:
31 mm

Oplag:
Ca. 5-10 stk.
Prøve

65 IV
A A № 51
19 40

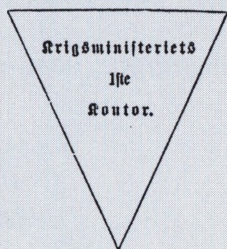
Allerunderdanigst Forestilling
fra
FORSVARSMINISTEREN.

Krigsministeriet, København, den 16/7 1940.

Heimskildning.

Indstillingen bifaldet: / 19

Underskrevet af: *L. Brorson / Hfg*

Indk. Sag A Nr. 3489/1940

P. 11/1
Til Kongen.

I Henhold til, hvad Forsvarsministeren allerunderdanigst har haft Lejlighed til at foredrage for Deres Majestæt, tillader jeg mig herved at udbede mig Deres Majestæts allerhøjeste Approbation paa en Erindringsmedaille for dem, der den 9. April 1940 rykkede ud med Enheder, som sattes ind i Kamp for Fædrelandet. Medaillen bør dog ikke tildeles dem, der senere har gjort sig uværdige dertil. I den Anledning tillader jeg mig at foreslaa, at der fremstilles en Medaille i Kobber og i det væsentligste som det paa vedlagte Fotografi gengivne mindste Eksempplar, og at Medaillen bæres i rødt Baand med hvide Striber ganske som Erindringsmedaillen for dem, der har deltaget i Kampene for Fædrelandet 1848-50 og 1864.

For at kunne sætte de til Sagens Fremme nødvendige Arbejder igang tillader jeg mig allerunderdanigst at indstille til Deres Majestæts allerhøjeste Billigelse:

"at der tilvejebringes en Erindringsmedaille for dem, der den 9/4 1940 rykkede ud med Enheder, som sattes ind i Kamp for Fædrelandet.

9. APRIL 1940

Den før omtalte krigserindringsmedalje af 9. april 1940 i bronze blev ikke til noget. Derimod blev der præget en medalje i sølv, men uden bånd. Denne medalje blev den 16. december 1940 ved krigsministeriets foranstaltning tilstillet 16 pårørende efter de danske soldater og grænsegendarmere som mistede livet i kampen den 9. april 1940.

Kongen havde bestemt, at adjutant, kaptajn Schlichtkrull ligeledes skulle tildeles medaljen. Adjudanten havde på Kongens befaling ved personlig indgriben standset kampen på Amalienborg.

Det var første gang i Danmark, at en medalje var præget til de efterladte.

Medaljen er præget på Den kgl. Mønt i København. Udgifterne til medaljen løb op i 1437,81 kroner.

Medaljør Harald Salomon.

Medaljen er personlig ejendom. Med medaljen fulgte et diplom, tegnet af kartograf Jungsted.

KILDER:

Lars Stevnsborg: »Danmarks Riges medaljer og hæderstegn 1870-1990«.

J.C. Holm: »Danmarks krigsmedailler« 1964.

Nordisk numismatisk årbog 1941.

N.N.U.M. 1947: »Nyere danske hæders tegn«.

Krigsministeriet: Mindemedaille til erindring 9.4.1940.

Forside: Kong Christian X's højrevendte portræt. Omskrift: **CHRISTIAN X KONGE AF DANMARK** Under halsafsnittet: **HARALD SALOMON**

Bagside: **9 APRIL 1940** omgivet af to laurbærgrene, som er bundet sammen med en sløjfe forneden.

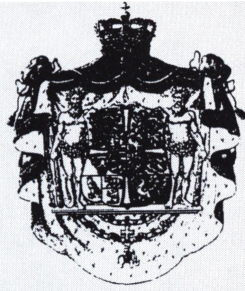
Metal:
Sølv

Vægt:
15 gram

Diameter:
31 mm

Oplag:
31 stk.
Uddelt 17.

Den 2.11.1945 blev der yderligere præget 8 medaljer.

J Erindring om Deres Mand,

Sekondløjtnant

Gustav Friederich Brodersen

ved Jydske Flyverafdeling,

*der faldt i Kamp for Danmarks Sag den 9 April 1940,
beder Krigsministeriet Dem modtage medfølgende*

Mindemedaille.

Krigsministeriet, København den 14/12 1940.

J. Brodersen

Diplom til »9. april medaljen« tildelt sekondløjtnant G.F. Brodersen.

65⁷²

K.M.-A. 6043/1940

3489/40

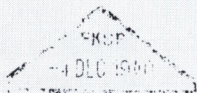
Den Kgl. Mønt.

Pakke 2 y

Reg. Nr.

København, d. 30. November 1940.

Hermed 18 Stkr. Medailler

Indleveret
af M.

Ifølge Krigsministeriets Skrivelse, A.4910/7595, af 13. ds.
har den kongelige Mønt ladet præge 18 hermed følgende Eksempla-
rer i Sølv af "Erindringsmedaillen om 9. April 1940".

Paa Medaillerne falder følgende Omkostninger:

18 Stkr. Sølvmedailler vog. 269,6 g + Afg. 1,4 g/	
271,0 g & Kr. 0,14 pr. g	Kr. 37,94
Udmøntningsomkostninger & Kr. 0,05 pr. g	" 13,55
18 Stkr. Etui'er & Kr. 4,50	" 81,00
	<u>Kr. 132,49</u>

Desuden er der for Krigsministeriets Regning

afgivet 1 Stk. af samme Medaille i Sølv til
den kongelige Mønt- & Medallesamling: (7 af 6 0019)

1 Stkr. Sølvmedaille vog. 15 g + Afg. 0,1 g/	
15,1 g & Kr. 0,14 pr. g	Kr. 2,11
Udmøntningsomkostninger & Kr. 0,05 pr. g	" 0,76

D. 26. Oktober d. A. er der til Krigsministeriet
afleveret 1 Stk. af samme Medaille som Prøve:

1 Stkr. Sølvmedaille vog. 15,0 g + Afg. 0,1 g/	
15,1 g & Kr. 0,14 pr. g	Kr. 2,17
Udmøntningsomkostninger & Kr. 0,05 pr. g	" 0,78
1 Stk. Etui & Kr. 4,50	" 4,50

Tilsammen Kr. 142,81

V. Philipsen

Til

Krigsministeriet.

Regning fra Den Kgl. Mønt på 9. april medaljen.

65-2 K.M.-A. 5838/1940 3489/40
 DEN KGL. MØNTS
 MEDAILLØR.
 ad K.M.-A. 5995/1940

K.M.-B. 2381/1940
 KØBENHAVN, D. 15 November 1940.

Pakke 2 p

Høi Riksmester B.A. Mathiesen.
 Krigsministeriet.

Efter en Telefonsamtale, tillader jeg mig hermed
 at sende Krigsministeriets Regning for Udgiften
 af Skulptur etc. til Mindemedaljen ved den 9. April.

Mundtligt i København, den 14. Okt.,
 har paa Telefon. Forspørgt den 14. Okt. 40
 meddelet, at Regningsbeløbet - kr.
 1200.- har sin Retsmæssighed m.

Arbejdsgist
 Harald Salomon.

Regning på stempler til 9. april medaljen.

Nr. 8123

Pakke 2 p

M. 17/12
 E.B. 17/12

Krigsministeriets 1. Kontor.

Afgaaet med Dato: 17. DEC. 1940

Journal Nr. A 6191/
 3489/40

Underskrevet af: T. L. Skemann.

Gennemslag.

Til

Ritzaus Bureau.

Bureauet anmodes om at bringe nedenstaaende til Offentligheds Kendskab:

- I Erindring om de den 9. April 1940 faldne af
 Hæren og af Grænsegendarmeriet har Krigsmini-
 steriet ladet overrække de paagældendes nærmeste
 Efterladte en Mindemedaille i Sølv paa Forsiden
 bærende Hans Majestæt Kongens Billede og paa Bag-
 siden Datoen: 9. April 1940. -

Krigsministeriets pressemeddelelse til Ritzaus Bureau.

B&W Garager, Strandgade. Fra venstre: Arne Christensen, Erik Blomberg, Osvald Jensen, Arne Knudsen og Jørgen Bøjesen.

Illegale Medaljer 1944-45

Under den tyske besættelse af Danmark, men især efter den 29. august 1943, da den danske hær og flåde var sat ud af spillet, og efter den 19. september 1944 da politiet blev arresteret, blev tyskernes brud på alle aftaler og terroren meget mærkbar. I disse år voksede en stærk frihedsbevægelse op. Gestapo var på evig jagt efter disse fri-

hedskæmpere, som tit måtte gå under jorden. Til at finansiere frihedskampen, der ikke kunne gennemføres uden betydelige pengebeløb fra store og små, blev der i besættelsens sidste år »1944-45« bl.a. præget forskellige illegale medaljer, som for en stor del måtte købes på den sorte børs eller fremkaffes på andre mærkelige måder.

GAA STILLE MED DØRENE

»Engelsk udgave«

Medaljen »Gaa stille med dørene« blev oprindelig uddelt gratis, og blandt andet fik det danske politi en hel del. Der er også eksempler på, at folk som måske havde været for åbenmundede, fandt en medalje i lommen efter en sporvognstur, som en påmindelse om, at de skulle »tænke, før de talte«.

Senere opdagede man, at den kunne indbringe penge til det illegale arbejde, og den er betalt med høje summer – men størstedelen af dem blev dog solgt, gerne for 3-5 kroner, som tilfaldt frihedsbevægelsen.

På foranledning af en engelsk faldskærmsmand, for hvem det var

magtpåliggende at få standset de mange forskelligartede rygter, da nogle af disse let kunne komme til at skade frihedens forkæmpere, tog direktør Ejler Jørgensen, Hotel Nordland, Vesterbrogade 22, København, initiativet til fremstillingen af den første af de kendte illegale medaljer.

Medaljens indskrift samt tilhørende illustrationer opfordrede den danske befolkning til at holde tand for tunge.

Medaljen er tegnet af fabrikant, ingeniør Andreas Thomsen, Svanevej 18, København, og stemplerne er skåret af gravør A. Sæther, som også forestod prægningen.

Forside:	To øren. Omskrift: THE WALLS HAVE EARS (væggene har ører).		
Bagside:	Nøgen mand der lister med to døre på ryggen. Omskrift: GAA STILLE MED DØRENE.		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
Kobber	17,5 gram	36 mm	6-8000 stk.
Kobber type II	15,0 gram	33,5 mm	Prøve?
Bly/Zink type III	12,0 gram	36 mm	Prøve?

KOBBERPENGE TIL DE NORSKE BØRN

Norgeshjælpen

Med efterretningerne om det norske folks materielle nød, blev der i vinteren 1940-41 af en række norskfødte damer oprettet en dansk hjælpeorganisation, »Norsk Damekomité«. Den satte ad privat vej indsamlinger i gang over hele landet af penge, tøj og levnedsmidler og sørgede for at det kom videre til Norge.

Efterhånden som arbejdet voksede, behøvedes der en virkelig organisation, og i marts 1943 dannedes »Hjælpefonden af 1942«. Hjælpen fik nu et meget betydeligt omfang,

der muliggjorde daglige bespisninger af norske skolebørn. Ad illegal vej forsynedes dele af den norske modstandsbevægelse og levnedsmiddelpakker trængte frem til både fængsler og koncentrationslejre i Norge og Tyskland.

I maj 1945 fremkom der et restlager af medaljen »GAA STILLE MED DØRENE«, som blev solgt til hjælp for de norske småbørn.

Pengene blev overgivet til Norges Fondet, Gutenberghus, Vognmagergade 11, København.

NYHEDS TJENESTEN

3 AARGANG

24. MAJ.

NR. 13.

BAGGRUNDEN FOR DE FIRE SIDSTE DØDSDOMME I AARHUS.

Den tyske Terror skærpes!

Fire ganske unge Horsensianere dødsdømt for Vaabentyveri.

For ca 1 Maaned siden tog en Flok Gymnasiaster fra Horsens Statsskole med et Par lidt ældre Kammerater til Omegnens Jernbanestationer for at bemægtige sig de derboende tyske Jernbanefunktionærers Vaaben. Det lykkedes kun i et Tilfælde, og hele Aktionen havde et ret harmløst Præg. I Ølsted Kro gjorde en Dr. Bense sig uheldig bemærket ved at raabe højt op om Aktionens Forkastelighed. Bl.a. derved blev Tyskerne alarmeret, og Gymnasiasterne maatte tage Flugten,

- - o - -

Som aldrig før trænger illegalt Arbejde til pekuniær Støtte!

- - o - -

i Begyndelsen forfulgt af danske "Svølletællere", senere af tysk Feldgendarmeri med Sporhunde. Kun en eller to blev taget under Flugten. Resten blev hentet af Tyskerne paa deres Bopæl næste Dags Formiddag. Største Delen af Gymnasiasterne lykkedes det dog at flygte, og de er nu i Sverige.

Tyskerne foretog med stort militært Opbud Razzia paa Statsskolen, dog uden Resultat. Rektor Strehle indtog ved denne Lejlighed en eksemplarisk Holdning. De senere Razziaer i Horsens har ingen Forbindelse med disse Begivenheder.

Det maa slaas fast, at de 4 Dødsdomme saaledes slet ikke staar i Forhold til Handlingens Betydning.

VI LADER OS IKKE PROVOKERE TIL AT BRUGE TYSKE METODER.

En Erklæring fra Danmarks Frihedsraad,

I Anledning af de ved den tyske Krigsret den 12.ds. afsagte Domme udtaler Danmarks Frihedsraad:

De sidste Dødsdommes Karakter af Gidselrepressalier har udløst meget stor Harme i Befolkningen, og i vide Kredse er der opstaaet et Ønske om, at Frihedsbevægelsen skulde svare med samme Mønt og tage Gidsler ud af Fjendens Rækker. Hvor forstaaeligt det end er, at de nazistiske Voldshandlinger udløser en saadan Reaktion, maa Danmarks Frihedsraad dog bestemt

advare mod, at vi, som kæmper mod Nazismen, lader os provokere til at bruge dens Metoder.

Den danske Frihedsbevægelse fører ikke sin Kamp ved Hjælp af Sindelagsmord, Hævnattentater eller Gidselhenrettelser, men med rene Vaaben. Sabotagen vil fortsat blive rettet mod krigsvigtige Virksomheder og Anlæg, og kun de Personer, der som Stikkere betyder en øjeblikkelig Fare for Frihedskampen, vil blive uskadeliggjort. Naar Retten atter frit kan udøves i Danmark, vil Krigsforbryderne alle faa deres Dom og retfærdige Straf.

ET NYT OG MORSOMT PROPAGANDAMIDDEL er dukket op i København. Det er en blank Købbermønt, lidt større end en Tokrone. Paa Reversen bærer den i Relief Billedet af en Mand, som bærer to Døre paa Ryggen. I Kreds om Billedet staar Teksten: "Gaa stille med Dørene. Aversen er to store Øren og den engelske Tekst: "The walls have ears" (Væggene har Øren).

Medaljen »GAA STILLE MED DØRENE« var omtalt i det illegale blad »Nyheds-tjenesten Frit Danmark«. 3. aargang, 24. maj 1944, Nr. 13.

GAA STILLE MED DØRENE

»Tysk udgave«

Denne medalje er uden tvivl også fra de sidste krigsår. Den adskiller sig tydeligt fra den forrige medalje, idet forsideomskriften er på tysk, og mere detaljeret udført. Bagsiden virker lidt grovere. Tyskerne har ikke kunnet forblive

uvidende om den illegale medaljeprægning, så med den tyske omskrift har den rigtig skullet drille og tirre dem.

Det har ikke været muligt at skaffe nærmere oplysninger om medaljen.

Forside: To vægge med øren. Omskrift: **DIE WANDEN HABEN OHREN** (væggene har øren).
Bagside: Mand der lister med to døre på ryggen. Omskrift: **GAA STILLE MED DØRENE**

Metal:
Zink/kobberbelagt

Vægt:
12,8 gram

Diameter:
35,5 mm

Oplag:
Sjælden/
prøve?

GAA STILLE MED DØRENE

»Dansk udgave«

Som den forrige medalje er denne også fra de sidste krigsåre. Den adskiller sig fra de to forrige, ved på forsiden at have dansk omskrift.

Det har ikke været muligt at skaffe nærmere oplysninger om medaljen.

Forside:	To vægge med øren. Omskrift: HUSK VÆGGENE HAR ØREN		
Bagside:	Mand der lister med to døre på ryggen. Omskrift: GAA STILLE MED DØRENE		
<i>Metal:</i> <i>Messing</i>	<i>Vægt:</i> <i>16,8 gram</i>	<i>Diameter:</i> <i>35,5 mm</i>	<i>Oplag:</i> <i>Sjælden/ prøve?</i>

KAJ MUNK MEDALJEN

Den første illegale medalje af fabrikant Andreas Thomsen blev en stor succes, og i 1944 fik han fra anden side opfordring til at give udkast til en ny medalje, som gerne måtte have et skarpere tilsnit.

Resultatet blev i omskriften antityske verslinier om Dannebrog fra sangen »Dengang jeg drog afsted«. Bagsiden viser en mindesten med indskriften Kaj Munk, der som så mange andre blev ofre for tyskeres terrormord. (Kaj Munk blev dræbt den 4. januar 1944, se side 83.)

Kaj Munk medaljen er som sagt tegnet af og fremstillet på foranledning af fabrikant, ingeniør Andreas Thomsen, Svanevej 18, København. Stemplerne blev skåret af gravør A. Sæther, som også foretog prægningen. Medaljen blev solgt for 3-5 kroner – som tilfaldt frihedsbevægelsen.

Der findes to variationer af denne medalje, de varierer ved, at den ene (type I) har en prik mellem »GOD • MEN« i omskriften, medens type II har fire prikker ❖

Forside:	Vajende Dannebrog. Omskrift: OG DEN HAR TYSKEN HAANET OG TRAADT DEN UNDER FOD		
Bagside:	HUSK og derunder en mindesten med indskriften: KAJ MUNK OG ALLE DE ANDRE . Omskrift: MEN DERTIL ER VOR FANE FOR GAMMEL OG FOR GOD •		
Metal: Kobber	Vægt: 17,2 gram	Diameter: 36 mm	Oplag: Ca. 4000

DEM SOM OFREDE SIG

Denne medalje er som den foregående præget illegalt i 1944, på foranledning af fabrikant, ingeniør Andreas Thomsen og præget af gravør A. Sæther, der har skåret stempellerne.

Medaljen er med samme forside som den forrige, men med en bagside, der blot afviger ved, at mindestenen nu er viet frihedskampens ofre i almindelighed.

Uheldigvis kom tyskerne på sporet

af medaljeprægningens organisator, fabrikant A. Thomsen, som måtte vandre i Vestre Fængsel, hvorfra han senere sendtes til Frøslev, men blev frigivet 8 dage før kapitulationen. Samtidig blev medaljestemplerne konfiskeret, og der kan næppe herske tvivl om, at de straks er blevet ødelagt.

Denne medalje blev ligeledes solgt illegalt for 3-5 kroner.

Forside:	Vajende Dannebrog. Omskrift: OG DEN HAR TYSKEN HAANET OG TRAADT DEN UNDER FOD		
Bagside:	HUSK og derunder en mindesten med indskriften: DEM SOM OFREDE SIG . Omskrift: MEN DERTIL ER VOR FANE FOR GAMMEL OG FOR GOD ·		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Kobber</i>	<i>16,8 gram</i>	<i>36 mm</i>	<i>3000</i>

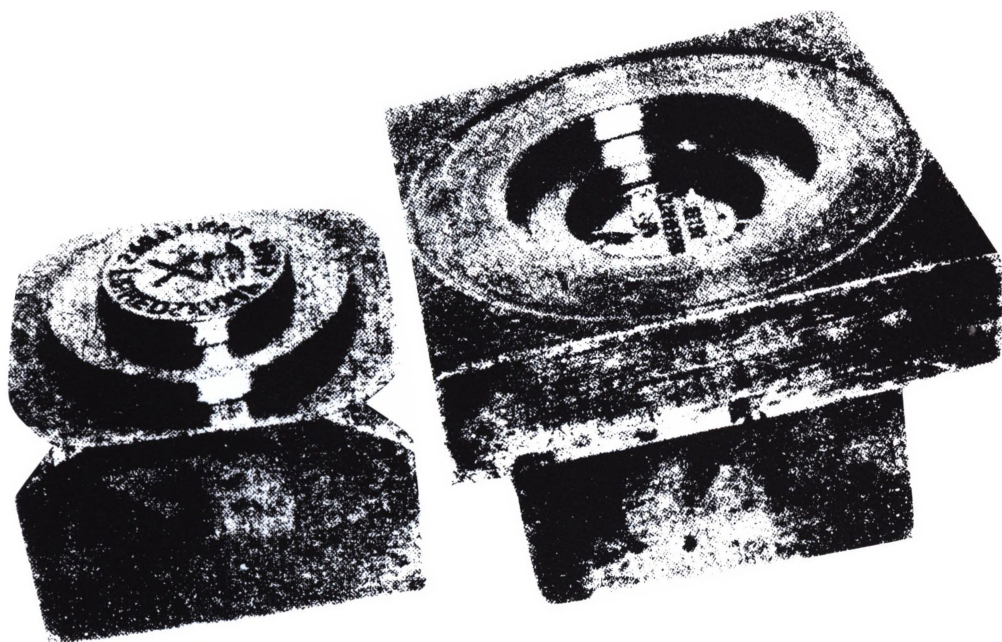
DYBBØL MEDALJEN

Dybbøl medaljen blev fremstillet på foranledning af det illegale blad »DYBBØL POSTEN«, den blev præget i en håndpresse i maskinværkstedet på Nordhavnsværftet i København.

Nordhavnsværftet var beslaglagt af tyskerne og bevogtet af Gestapo samt mange tyske soldater, de tilsynsførende på værkstederne var også tyskere, så fremstillingen var både vanskelig og risikabel. Men det lykkedes at præge medaljen, som blev færdig og udsendt på Dybbøldagen den 18. april 1945.

Tegningerne til medaljen er udført af den kendte tegner V. Guttorm Petersen, og stemplerne er udført af gravør Valdemar Johansen, Kompagnistræde 16, København. De samlede udgifter ved medaljens fremstilling var ca. 300 kroner, idet størsteparten af arbejdet er udført gratis. Det indkomne beløb gik til understøttelse af de frihedskæmpere, der på grund af tyskernes efterstræbelse var gået under jorden. Det var den sidste illegale medalje, der blev præget.

Forside:	Dybbøl Mølle. Omskrift: DANMARKS FRIHEDSKAMP 1945		
Bagside:	En hånd med en fakkelt derover: DET ER KAMPENS MAAL og igen derover nordstjernen. Omskrift: ET FRIT DANMARK · ET ENIGT NORDEN · SLESVIG GENVUNDET		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
Kobber	19,5 gram	38 mm	500
Zink/tinlegering	50,0 gram	38 mm	Prøve?
			(Bangsbomuseet)

Dybbøl-Medaljens stempler overlevede besættelsen, og de blev i 1946 skænket til Den Kongelige Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet.

KILDER TIL DE ILLEGALE MEDALJER:

Nyhedstjenesten Frit Danmark, Maj 1944

Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad:

August 1945, side 91 C.F.R.

Oktober 1947, side 137 C.F.R.

November 1953, side 201 J.C.Holm

Dr. Phil. Rudi Thomsen »Hjemmet« 29. nov. 1955

Mønt-Samlernyt, marts 1978

Forfatterens private arkiv af aviser og blade.

DANSK RØDE KORS MINDETEGN FOR HJÆLP TIL SYGE OG SÅREDE I KRIGEN I FINLAND 1939-40

**Indstiftet den 7. september 1940 og approberet af kong
Christian den X som foreningens allerhøjeste protektor**

Mindetegnet blev tildelt alle, der hjalp syge og sårede ved det danske felthospital i Finland i vinterkrigen 1939-40.

Mindetegnet er fremstillet af juveler A. Dragsted. Blev båret i et rødt bånd med en bred hvid midterstribe. Tegnet blev uddelt i en hvid æske med rødt kors og firmamærke A. Michelsen.

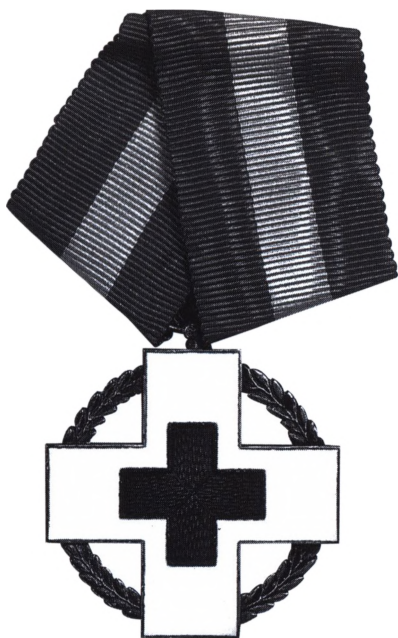
A. Dragsted har også fremstillet et tilsvarende miniaturetegn.

KILDER:

P.J. Jørgensen, Danish orders and medals. Dansk Røde Kors, Dekorationer og emblemer. 1963.

Lars Stevnsborg, Danmarks riges medaljer og hæderstegn 1670-1990.

Forside:	Laurbærkrans, foroven bundet af en sløjfe. I kransens midte et rødemaljeret kors.		
Bagside:	På korset indskriften: 1939 FINLAND 1940		
Metal: Sølv/oxyderet	Vægt: 18,2 gram	Diameter: 34 mm	Oplag: Sjælden

DANSK RØDE KORS MINDETEGN FOR KRIGSHJÆLPEARBEJDE 1939-45

Indstiftet den 30. januar 1946 og approberet af kong Christian den X som foreningens allerhøjeste protektor

Mindetegnet er tildelt personer, der under og efter 2. verdenskrig havde virke i Dansk Røde Kors krigshjælpearbejde. Hovedparten af mindetegnene blev tilsendt de dekorerede den 17. december 1946. Tegnet er personlig ejendom.

Mindetegnet er fremstillet af hofjuveler A. Michelsen. Blev båret i et rødt bånd med en bred hvid midterstribe. Det blev uddelt i en hvid papæske med påtrykt rødt kors .

Hofjuveler A. Michelsen har også fremstillet en tilsvarende miniaturetegn.

KILDER:

P.J. Jørgensen, Danish orders and medals. Dansk Røde Kors, Dekorationer og emblemer. 1963.

Lars Stevnsborg, Danmarks riges medaljer og hæderstegn 1670-1990.

Forside: Et hvidemaljeret kors i hvis midte et rødemaljeret kors.
Mellem korsarmene en laurbærkrans.

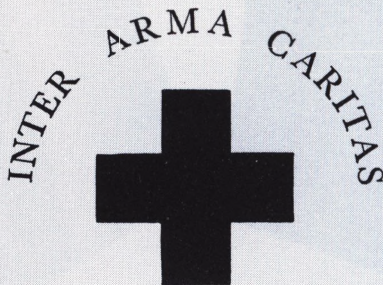
Bagside: På korset indskriften: **DANSK RØDE KORS 1939 - 45**

Metal:
Sølv/oxyderet

Vægt:
19,4 gram

Diameter:
39 mm

Oplag:

DANSK RØDE KORS

har tildelt

Lilly Jørgensen, København.
det af HANS MAJESTÆT KONGEN under
30. Januar 1946 indstiftede „Dansk Røde
Kors Mindetegn for Krigshjælpearbejde
1939-45“.

Bedsteforældre
Kon. Prins af Danmark

Ærespræsident for Dansk Røde Kors

København, den *1. August* 1946.

W. A. M. Jørgensen

Diplom til »Dansk Røde Kors Mindetegn« tildelt Lilly Jørgensen.

KONG CHRISTIAN DEN TIENDES FRIHEDSMEDALJE

Indstiftet ved kongelig resolution af 9. marts 1946
på udenrigsministerens forestilling

Der blev fastsat egentlige statutter for medaljen. Disse reguleredes i ni paragraffer. Kriterierne for anvendelsen af medaljen indledtes således: »Til Ihukommelse af 5. Maj 1945, Den dag Danmark blev befriet for den tyske Militærmagts Aag, og for at belønne saadanne Personer, som i Udlandet under besættelsesaarene og ved Befrielsen gjorde en særlig Indsats for Danmarks Sag, har Vi indstiftet en Medaille, som benævnes...«

Medaljen kaldes for »**PRO DANIA**« efter indskriften på medaljens bagside.

Medaljen kunne tildeles uberygtede personer af fremmed nationalitet, som havde gjort en særlig indsats for Danmarks sag ved f.eks. at hjælpe danske sømænd, flygtninge, organisere hjælpearbejde, udbrede kendskab til det danske folks nationale indstilling. Desuden kunne medaljen tildeles danske statsborgere bosatte i udlandet, som havde gjort en særlig indsats for Danmarks frihed.

Medaljen uddeltes første gang på årsdagen for befrielsen den 5. maj 1946 ved kongelig resolution efter udenrigsministerens indstilling.

Blandt de første modtagere af medaljen var kong Gustav, grev Folke Bernadotte, udenrigsminister Dag Hammarskjöld. I alt var der 1.343 svenskere, der fik medaljen. Kong Haakon VII og yderligere 23 nordmænd fik medaljen. Derudover var der rigtig mange personer ude over hele verden som modtog »**PRO DANIA**« medaljen.

Da Udenrigsministeriet fremsendte listerne til Krigsministeriet den 27. november 1946, havde 2.562 personer modtaget medaljen. Den blev

dog yderligere uddelt i en række tilfælde. I 1954 bestemte Frederik IX, at videre uddeling af medaljen skulle ophøre. Medaljen blev dog i 1956 tildelt fire svenske statsborgere.

Medaljen er præget på Den kgl. Mønt i København, der også har præget en miniature af medaljen for hof- og ordensjuveler A. Michelsen, København. Medaljør: Harald Salomon. Medaljen er personlig ejendom, og med medaljen fulgte et diplom.

Forside:	Kong Christian X's højrevendte portræt. Omskrift: • CHRISTIANUS X REX DANIA og under halsafsnittet: HARALD SALOMON		
Bagside:	To egegrene bundet sammen i sløjfe. Indskrift: PRO DANIA 1940-45 Medaljen er med krone. Bæres i et rødt bånd med hvid stribe. Medaljen blev leveret i en rød papæske påtrykt krone i guld.		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Sølv</i>	<i>18,5 gram</i>	<i>31 mm</i> <i>(31 × 44 mm)</i>	<i>3102 stk.</i> <i>2562 tildelt</i>
<i>Sølv</i>	<i>Miniature</i> <i>3,1 gram</i>	<i>15 mm</i> <i>(15 × 22 mm)</i>	<i>210 stk.</i>

Efter allerhøjeste

Befaling udfærdiget i

*De Kongelige Ridderordeneres
Kapituls-Sekretariat.*

*Undertegnede Kansler for De Kongelige
Ridderordener gør herved vitterligt: at det aller-
naadigst har behaget Hans Majestæt Kongen ved
allerhøjeste Resolution at tildele*

Hr. Hage Theodor Henry Nilsson

**Kong Christian den Tiendes Erindrings-
medaille for Deltagelse i Krigen 1940-45.**

København, Amalienborg, den 21' Maj 1948.

Harald
Kins til Danmark.

H. L. M. T.

Diplom til »Kong Christian den Tiendes Erindringsmedalje for deltagelse i krigen 1940-45« tildelt Aage T.H. Nilsson.

KONG CHRISTIAN DEN TIENDES ERINDRINGSMEDALJE FOR DELTAGELSEN I KRIGEN 1940-45

**Indstiftet ved kongelig resolution af 3. maj 1946
på udenrigsministerens forestilling**

Der blev fastsat statutter for medaljen, som reguleredes i otte paragrafer. Kriterierne for anvendelsen af medaljen indledtes således: »Som en Paaskønnelse for det Mod og den Offervilje, som danske Mænd og Kvinder viste ved at melde sig til de Allierede væbnede Styrker eller dertil knyttede Hjelpeorganisationer for at tage Del i Krigen imod Danmarks Besættelsesmagt, har Vi indstiftet en Medaille, som benævnes: Kong Christian den Tiendes Erindringsmedaille for deltagelse i Krigen 1940-45«.

Paragraf 5.: »Medaillen skal kunne tildeles danske Mænd og Kvinder, som efter Danmarks Besættelse meldte sig til de Allierede væbnede Styrker eller dertil knyttede Organisationer af Hjelpetjenesten og deltog aktivt i Krigen imod Besættelsesmagten. Dog bør de til et allieret Land specielt udsendte Befalingsmænd og andet fast Personel af dansk Hær eller Søværn – der maa betragtes som danske i dansk Tjeneste, uanset at de midlertidig har faaet tildelt fremmed Grad m.v. – ikke komme i Betragtning.«

Paragraf 6.: »Medaillen maa ikke gives til nogen, der ikke anses for uberygtet.«

Medaljen blev tildelt danske mænd og kvinder, som meldte sig til de allierede væbnede styrker eller hjælpetjenester. De første 55 medaljer som uddeltes i 1945, blev alle uddelt som post mortem¹ dekoreringer. Året efter den 11. september 1947 blev der uddelt 696 medaljer, og i de følgende år uddeltes yderligere medaljer, indtil kong Frederik IX i november 1954 bestemte, at uddeling af medaljen skulle ophøre.

Medaljen er præget på Den kgl. Mønt i København, der også har præget en miniature af medaljen for hof- og ordensjuveler A. Michelsen, København. Medaljør: Harald Salomon. Medaljen er personlig ejendom, og med den fulgte et diplom udfærdiget af Ordenskapitlet.

KILDER:

J.C. Holm: Danmarks Krigsmedaljer.

Lars Stevnsborg: Danmarks Riges Medaljer og Hædertegn 1670-1990.

Rigsarkivet.

P.J. Jørgensen: Danish Orders and Medals.

NOTE:

1) Efter døden.

Forside:	Kong Christian X's højre vendte portræt. Omskrift: • CHRISTIAN X • Kongens valgsprog forneden: MIN GUD • MIT LAND • MIN ÆRE under halsafsnittet: HARALD SALOMON
Bagside:	FOR DELTAGELSE I ALLIERET KRIGSTJENESTE 1940-45 Medaljen er med krone og bæres i et rødt bånd med fire hvide striber. Den blev ekspederet fra Ordenskapitlet i en rød papæske påtrykt en guldkrone.

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Sølv</i>	<i>18,3 gram</i>	<i>31 mm</i>	<i>3050 stk.</i>
		<i>(31 × 44 mm)</i>	<i>905 tildelt</i>
<i>Sølv</i>	<i>Miniature</i>	<i>14,5 mm</i>	<i>320 stk.</i>
	<i>2,6 gram</i>	<i>(14,5 × 22 mm)</i>	

FINLANDS KRIGEN 1939-40

I 1932 sluttede Finland en ikke angrebspagt med Sovjetunionen. Efter russiske krav om grænseregulering og militære støttepunkter i Finland førtes lange forhandlinger, der endte med brud 1939, hvorefter Sovjetunionen den 30. november 1939 overfaldt Finland.

Vinterkrigen 1939-40 førte til russisk sejr trods tapper finsk modstand. Natten til den 13. marts 1940 sluttede finnerne våbenhvile, ved freden måtte de afstå Karelen med Viborg, Petsamo og områder ved Salla samt bortforpagte Hangö i 30 år.

Danske frivillige i Finland

Vinterkrigen fremkaldte en bølge af sympati for det heroisk kæmpende finske folk på ialt 4 millioner, der ydede effektiv modstand mod den store nabo mod øst på 180 millioner. I Danmark meldte 1200 sig som frivillige, uvidende om hvor mange der atter kom hjem.

Men de stødte på flere vanskeligheder. Myndighederne vogtede vor ikke angrebspagt med Tyskland, som jo var at betragte som Ruslands allierede (Rusland-Tyskland underskrev 24.8. en ikke angrebspagt). Derfor udstedtes forbud mod udrejse til Finland. Til Sverige og Norge udstedtes kun i særlige tilfælde rejsetilladelser. Men skulle man være heldig at slippe over sundet, var der langt til Happaranda og pengene var dengang små.

- Men så skete der noget. Grosserer P.M. Daell, 53 år, løjtnant af reserven og tidligere korpsfører for Kon-

gens Livjægerkorps, bekostede rejse, udrustning og aflønning af alle frivillige, ialt omkring 1200 mand. Udgifterne nåede op i flere millioner, et enormt beløb efter den tids forhold. Men grosserer Daell ønskede den bedste udrustning for de frivillige. I København blev oprettet et hvervekontor i Willemoesgade på Østerbro, her blev man forsynet med nødvendige papirer og billet til Stockholm, hvortil rejsen foregik så stilfærdigt som muligt. Fra Stockholm foregik rejsen i grupper fra nogle få, helt op til 50 mand, og efter flere dages forløb nåede man Uleåborg. Indkvarteringen her var på Latinskolen, hvor alle sov på gulvet, madlavningen skete ved åbent feltkøkken i skolegården i 30 graders frost. Uddannelsen måtte foregå fra bunden, da kun ca. 25% var gl. soldater. Men det gik, der var stor lærelyst og hjælpsomhed. Vagt-tjenesten: Styrken deltog i Uleåborg militærdistrikts lokalforsvar. Det førte dog ikke til kamphandlinger. I de første dage af marts 1940 blev det endeligt besluttet, at 3 kompagnier skulle til Hangö i Sydfinland, hvor russerne efter flere luftangreb var ved at gøre landgang. Men sådan skulle det ikke gå. Den 13. marts 1940 kom våbenstilstanden som lyn fra en klar himmel. Det virkede lammende på alle.

Dansk Finlands Korps blev opløst, og halvdelen af styrken rejste hjem, samme vej som de var kommet, med tog over Happaranda.

DANSK FINLANDS BATALJON 1939-40

»Foreningen af danske Finlands-frivillige« blev stiftet den 26-9 1940. Foreningens formand var sergent Rich, der løste sin opgave på fortræffelig måde. Han forestod uddeelingen af mindemedaljer for krigen 1939/40.

Derefter blev tiderne urolige, men foreningen fortsatte under navnet »National Værn«, der både rummede frivillige og andre med interesse for skydning og terrænsport. I 1988 er Henning Hansen formand for resterne af den gamle forening.

Han har ikke været frivillig, men har kendt sergent Rich og viderefører Richs idé.

Således værner han om formuen. Renterne og indsamlede beløb sendes til Krigsinvalidernes Hospital: Kaunialan Sortavammassairaala Kypylantil Kaumaianen, Finland. I 1987 blev således afsendt kr. 5.000.

KILDE:

Krigshistorisk Tidsskrift nr. 1 1988: Danske Frivillige i Finland. Af Niels Tingleff.

Dansk Finlands Frivillige hæderstegn er præget i metal/forsølvet, som et kors med rød/hvid emaille-belagte arme med sølvkanter. Det bærer på korsets arme **D F B 1939-40** i korsets midte den finske løve.

Type II. Er med 27 mm krydsbånd i de danske farver »hvid med 3 røde striber«.

Hæderstegnet/medaljen er fremstillet hos flere guldsmede i København gennem tiderne.

H.M.S. HVIDBJØRNE

Sænkningen af den danske flåde den 29. august 1943

En politisk krise mellem den danske regering og den tyske besættelsesmagt indledtes den 4. august 1943 med tysk krav om, at danske sabotører skulle udleveres til tysk domstol, et krav der blev afslået af den danske regering den 9. august 1943. Samtidig skærpedes krisen i det dansk-tyske forhold, og med Dr. Bests afrejse til Berlin den 24. august for at indhente instrukser, stod det klart for Søværnskommandoen, at man kunne regne med et snarligt tysk fremstød mod det danske militær.

Tyskerne formulerede den 28. august 7 punkter, der gik ud på, at den danske regering selv skulle indføre undtagelsestilstand, stille 10 gidsler, indføre dødsstraf, tysk presse-censur, beslaglægge våben i privat eje, indføre særdomstole og betale 1 million kroner som bod for en række begivenheder, der havde fundet sted i Odense.

Disse krav nægtede regeringen at opfylde, hvorefter den tyske general von Hanneken overtog magten den 29. august om morgenen.

Den 29. august havde alle skibe på Flådestation Holmen fået ordre til

at ligge med 15 minutters dampvarsel med henblik på at gå til svensk havn. Flådestationen havde desuden ordre til at imødegå et tysk forsøg på at tiltvinge sig adgang til denne. Forsvarsminister S. Brorsen tilbagekaldte imidlertid ordren og meddelte, at der ikke måtte kæmpes på Holmen eller fra skibene. Søværnskommandoen tilføjede: *»Skibe kan efter omstændighederne sænkes«*. Den 29. august 1943 kl. 04.00 begyndte tyskerne fremstød mod Holmen. Det var mørkt, det regnede og blæste så sigtbarheden og det tyske artilleri umuliggjorde et udbruds-forsøg til Sverige. Så viceadmiral Vedel gav kl. 04.07 ordre til, at skibene skulle sænkes. Dette skete hurtigt og inden kl. 05.00 lå 29 fartøjer på havnens bund.

Besætningerne samledes i Holmens planbygning, hvor chefen bragte dem sin tak og udtalte: *»Den danske flåde er sænket med ære. Leve den danske flåde«*. Den tyske aktion kostede 7 danske marinesoldater livet.

For de af flådens skibe, der befandt sig rundt omkring i landet, var der en chance for at komme til fremmed havn. Søværnskommandoen havde etableret hemmelige radiostationer

i København. Kl. 04.20 sendtes instruksen: »Søg svensk territorium«. 13 skibe nåede til Sverige.

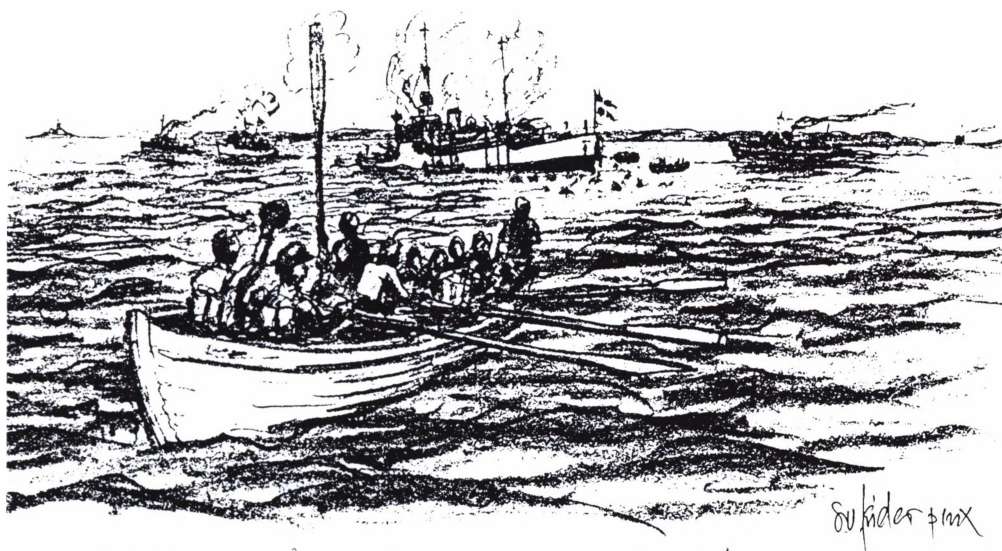
Den 29. august lå kadetskibene »INGOLF« og »HVIDBJØRNEN« for anker i Lunkebugten ud for Valdemar Slot på Tåsinge.

Kl. 08.00 sejlede »HVIDBJØRNEN« ud i Storebælt, idet det var planen at søge til Sverige gennem Smålandshavet. I Storebælt blev det stoppet af en tysk minestryger, der satte bevæbnet prisemandskab om bord, uden modstand fra dansk side. Tyskerne beordrede det danske orlogsflag nedhalet og hejste i stedet hagekorsflaget, hvorefter der blev gjort klar til at sejle nord på mod Korsør.

Chefen, kommandørkaptajn Hempel-Jørgensen, havde protesteret kraftigt over, at tyskerne overtog kommandoen, og at de udskiftede det danske flag med det tyske.

Man gik nu, så ubemærket som muligt, igang med at forberede en sænkning.

En sprængladning blev anbragt i forreste ammunitionsmagasin og sat i gang med 10 minutters forsinkelse. Chefen kaldte mandskabet sammen på agterdækket og forklarede kort, at skibet om få minutter ville blive sprængt for ikke at falde i tyske hænder. Man pålagde alle de yngre dygtige svømmere at tage sig af dem, der havde svært ved at klare sig. Derefter henvendte han sig til den tyske dæksofficer og meddelte, at skibet i løbet af ganske kort tid ville synke. Officeren råbte op om sabotage og slog oplysningen hen som nonsens, men forklarede med fagter, at de ville åbne ild, såfremt der blev gjort forsøg på at sætte redningsbåde i vandet. Hempel-Jørgensen havde nu ingen anden udvej end at beordre besætningen til at springe, hvorefter næsten alle sprang i vandet under glade hurra-råb.

HVIDBJØRNEN GÅR NED I STOREBÆLT 29 AUG. 1943

Nogle befalingsmænd, deriblandt Hempel-Jørgensen var blevet tilbage for det tilfælde, at sprængladningen ikke detonerede.

Kl. 12.00 detonerede sprængladningen. De tilbageværende fik en redningsbåd i vandet. Tyskerne var ligeledes sprunget i havet på nær et par stykker, som også fik en redningsbåd sat i vandet.

Tyskerne begyndte pludselig at skyde, og grunden til beskydningen var, at søkadetterne S. Kieler og L.G. Brinck, samt søkadetaspirant W.W. Christensen var svømmet tilbage, kravlet op langs rorkæderne og ganske roligt havde givet sig til at nedhale Hagekorsflaget og hejst Dannebrog i stedet.

»HVIDBJØRNEN« sank først efter 45 minutter så tyskerne fik lejlighed til atter at gå ombord, nedhale Dannebrog og påny hejse hagekorsflaget.

Alle blev samlet op af den tyske minestryger og ført til internering i Korsør.

»Hvidbjørnen's« besætning blev interneret i de tyske barakker ved Taarnborg uden for Korsør. Under opholdet havde kommandørkaptajn Hempel-Jørgensen fødselsdag den 8. september, og som gave fik han overrakt en tegning udført af søkadetaspirant Aa. W. Thorsen, forestillende skibets undergang.

Uden om selve motivet havde samtlige besætningsmedlemmer skrevet deres navne.

Tegning til Hempel-Jørgensen.

Tegningen gav Hempel-Jørgensen ideen til medaljen, som skulle gives til den 75 mand store besætning, som tak for deres indsats den 29. august 1943. Den 15. september skrev Hempel-Jørgensen til finansministeriet og søgte om tilladelse til på Den kgl. Mønt i København for egen regning at lade præge en medalje i bronze i et antal af ca. 75 stk. I begyndelsen af december 1943 fik besætningsmedlemmerne tilsendt medaljen.

Prægningen af medaljen må imidlertid være sket hos firmaet Dragsted i København, da der herfra i 1991 blev solgt 10 eksemplarer til en samler, som så solgte dem videre.

KILDER:

Numismatisk Rapport nr. 2, 1993: Sænkningen af H.M.S. »Hvidbjørnen«, af Thøger Busk.

Politikens »Besættelsens Hvem-Hvad-Hvor, En bombe om bord, af N.E. Boesgaard.

Forside:	»HVIDBJØRNEN« med nedsænket forstavn under bølgerne: STOREBÆLT 29. AUGUST 1943. Omskrift: H.M.S. HVIDBJØRNEN		
Bagside:	To laurbærgrene sammenbundet med en lille sløjfe. På midten: ÆREN REDDET Omskrift: MED TAK FRA CHEFEN		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Bronze</i>	<i>13 gram</i>	<i>32 mm</i>	<i>ca. 90 stk.</i>
<i>Sølv</i>	<i>15,1 gram</i>	<i>32 mm</i>	<i>1 stk.</i>

Sølvmedaljen var til chefen Hempel-Jørgensen, hvis datter har solgt eksemplaret til en privat samler.

LIVJÆGERNES FRIHEDSBATAILLON

Første gang livjægerne nævnes i den danske krigshistorie ligger ca. 150 år tilbage, idet Kongens Livjægerkorps blev oprettet i 1801.

Inden for tidsrummet fra 1801 var korpset ophævet ved lov, fra 1870 til 1885 og sidst i 1937.

Der knytter sig til livjægerne århundredgamle traditioner og trods den høje alder og de skiftende tider og indstillinger, har livjægerne altid forstået at være i kontakt med tiden og fulgt de skiftende tiders udvikling. En efter korpsets mening fuldkommen meningsløs lov i 1937 forbød korpset at udøve sin gerning, som udelukkende tog sigte på, at deltage i landets forsvar mod ydre fjender.

Korpset opløstes og afleverede sin fane (der i 1886 var skænket af prinsesse Marie) på Tøjhuset og medlemmerne samledes derefter i Livjægerskydeselskabet. På trods af mistænkeliggørelse af korpsets arbejde, som lå bag den nævnte lovs vedtagelse, meldte en stor del af korpsets ikke-værnepligtige medlemmer sig til frivillig tjeneste ved 10. A.A. i 1939, da man atter mærkede krigens mørke skyer over Europa og der blev skabt muligheder for en spinkel frivillig indsats.

Efter 9. april 1940 fulgte en tid fuld af fornedrelse for det danske folk og Livjægerskydeselskabet, der efter korpsets ophævelse var blevet et naturligt samlingssted for gamle livjægere, søgte at skabe mulighed for at bevare og styrke *værneviljen*. I de første besættelsesår var der mulighed for at dyrke riffelskydning

og hensigten bag dette var naturligvis, i påkommende tilfælde, at stå til rådighed for hæren. Man forsøgte ligeledes at holde den praktiske uddannelse vedlige ved camouflerede terrænsportsøvelser o.l., men det lykkedes ikke rigtigt at skabe den rigtige samling, ikke mindst fordi der også fandtes tvivlsomme elementer inden for egne rækker.

Alligevel blev det forsøgt, bl.a. ved henvendelse til general Gørtz, at skabe en hjemmeværnsforening eller anden form for organisation med det formål, at udvikle en folkestemning for et øget forsvarsberedskab, der kunne være til støtte for hæren, når tyskerne på et senere tidspunkt blev så svækkede, at det måtte anses for muligt at gennemføre en opstand. Tanken fandt ingen grobund, hverken hos generalen eller hos fremtrædende personligheder i regeringer og Rigsdag. Så kom den 29. august 1943, da resterne af den danske hær blev afvæbnet og samtidig blev der sat en stopper for al legal skyttevirksomhed, med undtagelse af skydning med luftbøsser. Disse begivenheder var direkte årsag til, at man for alvor drøftede mulighederne for opbygning af en illegal militærorganisation, i første omgang i en lille kreds.

I den første tid gik arbejdet jævnt og roligt med en stadig tiltagende styrkelse af organisationen, men det største problem var og blev fremskaffelse af våben. Efterhånden som organisationen voksede,

blev risikoen også større for, at tyskerne skulle komme på sporet af den, eller de danske håndlangere skulle falde over noget, men heldigvis forstod organisationens medlemmer at holde tæt.

Dog havde tyskerne på et senere tidspunkt opsnuset en vis forbindelse mellem organisationen og livjægerbevægelsen og i de sidste måneder af besættelsen blev der fra den falske »illegale« sender på Dagmarhus rettet flere skarpe angreb på Kongens Livjægerkorps og livjægerens terrænsportsforening, formentlig ud fra hensigten om, at skabe splid inden for modstandsbevægelsen.

Endelig oprandt V-dagen, da den engelske radio fredag den 4. maj 1945 i udsendelsen kl. 21.15 meddelte, at de tyske tropper i Danmark havde kapituleret. I løbet af natten mobiliseredes organisationens styrker efter den forudlagte plan og kl. 8.00 om morgenen den 5. maj var Livjægerens Frihedsbataillon etableret.

Betillonens samlede styrke udgjorde 1136 mand og 134 køretøjer af forskellig art.

KILDE:

Livjægerens Frihedsbataillon's tilblivelse, organisation og virke. København 1956. (Udpluk af formandens beretning).

Frihedskompaniet

Livjægerne
Kongens Lyngby.

Jægersborgd. 29. Maj 1945

M Ø D E B E F A L I N G Nr. 2.

~~Lyngby~~ K.L.K. stiller:

~~Tirsdag~~ den 5 Juni Kl. 12,30 præcis paa Sportspladsen ved Lindegaards-skolen. Indgang Carlshøjvej (Bag Lindegaardsskolen) . Paaklædning alm. med Rem og Armbind men uden Skytevaaben og uden Hjælm.

~~Formålet~~ er i den Time, der er inden vi skal slutte os til de andre Frihedskæmpere fra Lyngby for at deltage i Folkefesten (jfr. vedlagte Skrivelse) at afholde en

P A R A D E . samt
Faneindvielse og Uddeling af Erindringsgaver til dem af vore Kammerater, der har været i Tyskernes Klør, samt deres Hustruer, endvidere Uddeling af en Mindeplade til santlige Frihedskæmpere under K.L.K.

(I Tilfælde af Forsinkelse ved Fremstilling af Pladerne vil disse blive uddelt ved næste Møde)

Ved alle frentidige Henvendelser bedes det Nummer, der er anført her paa Skrivelsen , opgivet. Dette Nr. er Deres frentidige Nr. i Kompaniet..

B. de Gier
Bytoften 16.
Brede.

H. Torkelsen
Blonstervænget 97
Lyngby Tlf. 3102

P. Zachariassen
Hovedgaden 19.
Lyngby Telf. 1240.

Vi beder Dem indtrængende give Møde ALLE.

Frihedskompaniet, L.K.L. Mødebefaling nr. 2.

LIVJÆGERNE KONGENS LYNGBY

Frihedskompaniet »Livjægerne Kongens Lyngby« talte 125 mand i maj 1945, det højeste nr. var 156, men ikke alle nr. blev brugt.

Medaljen skulle uddeles ved en parade den 5. juni 1945.

Medaljen er præget hos Fritz Heimbürger, Juveler & Guldsmed, Købmagergade 63-65, København.

Det har ikke været muligt at skaffe yderligere oplysninger om medaljen.

KILDE:

Frihedskompaniet Livjægerne Kongens Lyngby. Mødebefaling nr. 2, 29. maj 1945.

Forside:	Det i 1921 indførte korpsmærke for Kongens Livjægerkorps – KLK – herover en krone og et venstrevendt jægerhorn, 1945 . Omskrift: LIVJÆGERNE KGS. LYNGBY		
Bagside:	FOR DANMARKS FRIHED 5. MAJ 1945 omgivet af en blomsterkrans. Bagsiden på type II, blomsterkrans men uden indskrift.		

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Zink med tinlegering</i>	<i>32,2 gram</i>	<i>45 mm</i>	<i>Ca. 125</i>
<i>Type II:</i>			
<i>Zink med tinlegering</i>	<i>32,9 gram</i>	<i>45 mm</i>	<i>Sjælden</i>

ENKENÅLEN

I 1945 fremsatte Krigsministeriet tanker om, at der skulle uddeles en medalje, – men tanken blev opgivet, bl.a. efter indvendinger fra modstandsbevægelsen, der mente, at det ville være forbundet med en række vanskeligheder ved vurdering af, hvem der i givet fald kunne komme i betragtning ved tildeling af en sådan medalje.

Der blev senere, på privat initiativ, uddelt et mindetegn til de efterladte, idet Frihedsfonden, i forbindelse med 10-årsdagen for Dan-

marks befrielse den 4. maj 1955, tilsendte ENKENÅLEN til de enker efter afdøde frihedskæmpere og koncentrationslejrfanger, som fonden havde forbindelse med. Mærket er udført efter udkast af Henning Seidelin og fremstillet hos A. Michelsen, Kgl. Hof- og Ordensjuvelerer. Blev leveret i en blå æske, påtrykt 4. maj 1955.

KILDE:

F. Løvschall: Hærhjemmeværnets uniformshistorie.

Forside: Frihedsfondens bomærke. Beskrivelse: Emailleret frihedskæmper-armbind med gyldne skillelinier, til venstre en laurbærgren og til højre et kornaks, der for neden har en højrehånd, der holder et lodretstillet sværd med en opadvendt tunget klinge.

Bagside: Vandretsiddende brochenål. Stemplet med kronet »AM« og »925S«.

Metal:
Forgylt/sølv

Vægt:
15 gram

Diameter:
33×38 mm

Oplag:
ca. 600 stk.?

1. REGIMENTS HÆDERSTEGN

1. Regiment's stab og 1. Bataillons Garnisonstrops Kompagni befandt sig den 9. april 1940 i Kastellet i København.

21. Bataillon befandt sig i Høvelte- og Sandholmlejren, 15. Bataillon var i kantonnement ved Kongsted og Kanon-kompagniet, Rekrut- og beredskabsstyrke lå ved Frederiksværk.

Ifølge ubekræftede oplysninger er hæderstegnet tildelt 14 soldater fra 1. Regiment, der skulle have delta- get i kampene ved grænsen. Disse skulle desuden være udnævnt til hædersmedlemmer i 1. Regiment (?).

Hæderstegnet er et Mantuakors med regimentets bomærke i midten, og i korsets hjørner **1 - 9 - 4 - 0** over korset en bjælke med indskriften **9' APRIL**.

Hæderstegnet bæres i et 19 mm krydsbånd, rødt med hvid midter- striben.

Det har ikke været muligt at skaffe yderligere oplysninger om hæders- tegnet (det viste hæderstegn er en fotokopi).

3. REGIMENTS ERINDRINGSTEGN

3. Regiments Veteraners Erindringstegn er indstiftet på 40-årsdagen for Danmarks Befrielse, 5. maj 1985.

Af 319/A. Binneballe

I efteråret 1943 frygtede den tyske besættelsesmagt en allieret invasion på den jyske vestkyst. Da man videre frygtede, at dansk militær i en sådan situation ville falde besættelsesmagten i ryggen, forlangte man alle danske styrker ud af den jyske halvø.

Viborg garnisonen, 3. Regiment, der bestod af 6., 9. og 20. Bataillon, blev forlagt til Nyborg, hvor de blev indkvarteret på Hotel Nyborg Strand og på Nyborg Kommunes Vandrehjem.

I august 1943 bestod 3. regiment af 6. bataillons 2. og 4. kompagni, hvis mandskab var indkaldt i efteråret

1942, og 20. bataillons 3. kompagni, hvis mandskab var indkaldt i foråret 1943. 9. bataillon havde intet mandskab.

Regimentsstaben og 6. bataillon var indkvarteret på Hotel Nyborg Strand. 20. bataillons 3. komp. (rekrutter) var indkvarteret på vandrehjemmet.

Ved kamphandlingerne 29. august 1943 mistede 6. bataillon 1 mand, kornet K.B. Madsen, 20. bataillon 2 mand, kapt. C.L. Wesenberg og menning 336/Jacobsen. Regimentet havde en halv snes sårede - bl.a. undertegnede.

Efter afvæbningen blev befalingsmænd og mandskab interneret på henholdsvis Hotel Nyborg Strand og vandrehjemmet. Efter en kort tid overførtes officererne til herregården Hindsgavl, officianterne til F.D.B.s Andelshøjskole ved Middelfart, og mandskabet blev sammen med sergenter, kornetter og korporaler overført til Kerteminde. Indkvarteringen skete i en sommerrestaurant og sommerlejr »Louise-land« i udkanten af byen.

I slutningen af oktober og begyndelsen af november 1943 blev interneringen afsluttet og mandskaberne hjemsendt.

Ingen af de 2 batailloner har holdt soldaterjubilæum på deres respektive indkaldelsesdatoer, men derimod den fælles skæbnedag 29. august.

Veteranklubben ophævedes på generalforsamlingen i Nyborg d. 29. aug. 1993. Kontakten fortsætter dog via et såkaldt kontaktudvalg.

Ved en parade den 5/5 1985 ved mindestenen på Nyborg Strand blev erindringstegnet overrakt til 25 tilstedekomne veteraner, af Nyborgs daværende borgmester, Aage Koch.

Er-tegnet er tildelt 130 veteraner fra træfningerne i Nyborg d. 29/8 1943.

Videre er er-tegnet tildelt Nyborg Kommune ved borgmester Aage Koch, Nyborg Lokalhistoriske Arkiv, Hotel Nyborg Strand, Prinsens Livregiment (det tidl. 3. regiment), Viborg, og nu afdøde læge, Mogens Christiansen, Glamsbjerg, der som reservelæge på Nyborg sygehus modtog og behandlede de sårede danske og tyske soldater efter træf-

ningen d. 29/8 1943.

Hele tanken med et erindringstegn tog sin begyndelse i 1983, da vor nu ophørte veteranforening afholdt 40-års mindejubilæum for træfningerne den 29. august 1943.

Under sammenkomsten var der røster fremme om, at sende en hilsen til Kongehuset, ikke mindst da prins Henrik jo var nært tilknyttet vort gamle regiment – nu Prinsens Livregiment.

Flertallet ytrede imidlertid, at nu mente man tiden var inde til, at vi modtog en hilsen »Oppefra«.

Denne reaktion fra veteranernes side – især nordjydske landmænd – gav anledning til en del overvejelser.

Efter 9. april 1940 og 29. august 1943 skortede det ikke på store ord – fra Kongen, Hærchefen og Rigsdagen – soldaternes heltedige indsats for Gud, Konge og Fædreland, men herved blev det, alt blev glemt.

Mange veteraner har fortalt, at endog nære bekendte trak medlidende på smilebåndet, hvis de kom til at fortælle lidt om de træfninger, de havde deltaget i – en af dem var en veteran, der i mere end 20 år havde opholdt sig på plejehjem, lænket til en kørestol. Han nåede desværre ikke at få omhandlede erindringstegn – det kom retur, da han afgik ved døden et par dage før modtagelsen.

Samtidig så man med undren, hvorledes div. erhvervsfolk, politikere, komikere, balletdansere m.fl. blev højt dekorerede for div. indsatser.

Jeg fandt derfor, at tiden nu måtte være inde – at staten nu burde glæde de bedagede veteraner med

et erindringstegn (højst 4-5000 mand).

Jeg nedfældede mine tanker i et brev til min gode bekendt, tidl. forsvarschef, general O. Blixenkrone-Møller.

Generalen, der tilsyneladende havde sympati for tanken, bad mig, da han var pensioneret, om at skrive til den fungerende forsvarschef, nu afdøde general Knud Jørgensen. Forsvarschefen fremsendte med anbefaling sagen til forsvarsministeren, Hans Engell. Det samme skete på min foranledning via det konservative folketingsmedlem, Poul Henrik Houe.

Kort efter meddelte begge mig med beklagelse, at forsvarsministeren definitivt havde afvist enhver tanke om sådanne erindringstegn.

Da borgmester Aage Koch, Nyborg, via veteranen, pens. oberstløjtnant E. Harder, hørte om problemet, bevirkede det, at byrådet donerede vort omhandlede erindringstegn.

Dette er så baggrunden - historien om 3. Regiments Veteraners Erindringstegn.

Stor tak til Nyborg byråd. Ingen tak til Staten.

Forslaget til erindringstegnets udformning og endelige design er udarbejdet af undertegnede, 319 Binneballe fra 20. Bataillon, og fremstillet hos Hammerschmidts etf., Aarhus Gravør Industri ApS., hvis daværende indehaver var veteranen 148 Sigurd Nielsen fra 6. Bataillon.

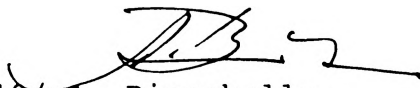
Erindringstegnets korsform er faktisk en kopi af Den Danske Brigades erindringstegn.

Korsets farve - Dannebrog's røde med et midterfelt i hvidt.

I det hvide midterfelt ses kong Frederik d. 3.s kronede initialer. (Fr. d. III oprettede regimentet i 1657).

Korsets ophæng er et krydsbånd i rødt med en hvid midterstribе.

Fr. d. III's kronede initialer i forsiddens midterfelt er en direkte kopi af den forlængst ophørte »3. Regiments Soldaterforening«s emblem. Soldaterforeningen har nu navnet Prinsens Livregiment - og emblemet er udskiftet.

319/ A. Binneballe,
pens. politiass.

Forside:	Korsets arme bærer indskriften: NYBORG - 29. - AUGUST - 1943 . Midterfeltet FR III herover krone.		
Bagside:	Midterfeltet bærer Nyborgs byvåben.		

Metal:
Messing m. emalje

Vægt:

Diameter:
40 mm

Oplag:
140

1140

K.M.-A. 2388/1945

G.K. R 3259.
1945

DEN DANSKE BRIGADES AFVIKLING,

Skydeskolen for Haandvaaben,

København, den 2/7 1945.

ad K.M.-A. 4928/1945

Ib.Nr. 18399

J.Nr. P/26

Pakke 01

Fortroligt.

Til

Krigsministeriet.

I Forbindelse med sin Indstilling til Krigsministeriet om Uddeling af allerhøjeste Udmærkelse til svenske Medborgere skal Brigaden fremføre følgende:

Et meget stort Antal Personer rundt omkring i Sverige har vist Brigadens Arbejde eller dets Personel store Tjenester og megen Velvilje. Det kunde derfor være ønskeligt paa en eller anden Maade at vise disse en Anerkendelse. En ret "længe" Tildeling af Dannebrogordenen er i den paagældende Situation ønskelig og formentlig nødvendig overfor Sverige, men en for stor Tildeling vil bevirke en vis Inflation og dermed en Devaluering i svensk Anseelse af den danske Dekoration.

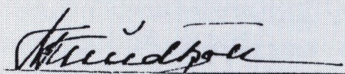
Brigaden skal derfor bringe i Forslag, at det tages op til Overvejelse at udvirke en allerhøjeste Stadfæstelse af en Medalje, der kun tildeles baade i og udenfor Danmark, eventuelt en Medalje med to forskellige Baand. Et Baand for aktive, der har stillet deres Liv til Raadighed for Landet (som ovennævnte) og et Baand for passive d.v.s. Personer, der har hjulpet Modstandsbevægelsen (eller i Sverige, Brigaden) paa effektiv Maade. Muligt kunde man tænke sig to Medaljer, en indenlands og en til Udlandet.

Herved fik man et Middel til at anerkende en Række Fortjenester, hvis Forbigaaelse vil volde Skuffelse og Uvilje.

En Medaljes Uddeling sker kun een Gang for alle, idet Anledningen til Uddelingen er begrænset til den konkrete Situation. Ligeledes er en Medalje demokratisk, idet den er ens for alle. Det vilde intet gøre, om et stort Antal faar den. Dels fordi de højeste ogsaa bør bære den, og dels fordi Modtagerne efterhaanden "dør ud", vil den beholde sin Anseelse.

Brigaden mener, at en saadan Medalje er baade ønskelig og i høj Grad paakrævet, hvorfor den herved indstiller Sagen til Overvejelse.

Saaframt Tanken gennemføres, vil Brigaden fremsætte Indstilling om Personer, der efter Brigadens Mening bør have en Medalje tildelt.

Brev fra Den Danske Brigades afviklingsstab til Krigsministeriet.

Krigsministeriet.

København K., den
Slotsholmsgade 10.
Telf.: Central 16002.

A. 2388/

København, den 10. Marts 1945

Til

Den Danske Brigades Afviklingsstab.

Under Henvisning til Den Danske Brigades Afviklingsstabs Skrivelse Nr. 8399 af 2/7 1945 med Forslag til Indstiftelse af en Medalje meddeles det herved, at Krigsministeriet - efter at have forhandlet Sagen med Marineministeriet, Generalkommandoen m. fl. - ikke kan tiltræde Forslaget.

Planen om Indstiftelse af en Medalje til Uddeling til Brigaden og saadanne Personer, som har ydet denne Hjælp under Opholdet i Sverige, maa have som Forudsætning, at der indstiftes en tilsvarende Medalje for Personer, der har været tilknyttet den danske Modstandsbevægelse eller har bistaaet denne, idet det maa anses for urimeligt i dette Spørgsmaal at foretage en Distinktion mellem Personer, der har opholdt sig i Sverige, og Personer, der er forblevet i Danmark, da disse Grupper netop har haft det samme Maal og i lige Grad har stillet sig til Raadighed for Danmarks Frihedskamp.

Saa vidt det er Krigsministeriet bekendt, har Modstandsbevægelsens Ledelse imidlertid taget Afstand fra en saadan Medalje, og Krigsministeriet maa for sit Vedkommende tiltræde dette Standpunkt, bl. a. under Hensyn til de overordentlige Vanskeligheder, der vil være forbundet med Uddelingen, idet Modstandsbevægelsens Arbejdsvilkaar her i Landet var saadanne, at det nu ikke er muligt at foretage en Uddeling, efter hvilken alle, der har gjort sig fortjent medtages samtidig med, at man sikrer sig, at den ikke ufortjent tildeles nogen.

Hans Christian Andersen

Brev fra Krigsministeriet til Den Danske Brigades afviklingsstab.

DEN DANSKE BRIGADEFORENING (DANFORCE)'S ERINDRINGSTEGN

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

Oprettelsen af »Den Danske Brigade« - Regiment DANFORCE - var baseret på de 18.000 danske flygtninge, som i de sidste krigsår befandt sig i Sverige.

De fleste af de 5000 mand (inkl. lotter), som indgik i Brigadens rækker, var på grund af de illegale aktiviteter i Danmark praktisk taget flygtet med Gestapo i hælene og følte derfor, at de fortsat var en del af Modstandsbevægelsen, ligesom de hen mod krigens afslutning reelt erkendte sig som værende underlagt »Allieret Overkommando«.

Med denne baggrund, og Brigadens

usædvanlige forhistorie iøvrigt, henvendte den daværende Landsledelse for »Den Danske Brigadeforening« i slutningen af 50-erne sig til de relevante myndigheder for at få indstiftet et officielt erindringsstegn i lighed med de krigs-erindringsstegn (medailler og stars), som blev tildelt alle krigsveteraner fra de Allieredes væbnede styrker.

Spørgsmålet om dekoreret af personer, som havde ydet en indsats i Modstandsbevægelsen, havde tidligere været diskuteret på officielt plan, men blev skrinlagt.

Bl.a. henviste man til, at man anså en retfærdig fordeling som umulig. Med denne baggrund blev Landsledelsens anmodning afslået.

Man anbefalede i stedet, at brigadeforeningen, på foreningsbasis, i lighed med øvrige Soldaterforeningers hæderstegn, skulle indstifte sit eget erindringstegn.

Arbejdet blev påbegyndt af to Brigaderer, tidl. sgt. H.M. Madsen og Harald Salomon, hvoraf sidstnævnte er identisk med den kendte chefmedailleur på Den Kgl. Mønt af samme navn, medens fremstillingen blev overdraget til firmaet »A. Michelsen«, Kgl. Hofjuvelerer.

Fremstillingen er senere blevet overdraget til anden side.

Erindringstegnet, der er en variation af Mantova-korset, er indstiftet på 15-årsdagen for Danmarks befrielse, d. 5. maj 1960, og har følgende form og udseende m.v., jvf. uddrag af statutterne:

- Erindringstegnet er præget af metal som et kors med 4 cm lange med blå emaille-belagte arme med gul kant, det bærer på aversen i korsets midte Den Danske Brigade (DANFORCE)^s felttegn i miniature og på reversens flige indgraveringen:

Den Danske Brigade DANFORCE 1943-45.

Det bæres i et rødt 27 mm bredt Morébånd med hvid pæl i midten i 1/3 bredde. Midt i den hvide pæl er der en lodret blå stribe i 1/5 bredde, med gul midterstribe i 1/27 bredde og knyttet på samme måde som danske ordensbånd.

- Erindringstegnet kan erhverves af enhver nulevende Brigader eller Lotte, der stod i nummer ved Brigaden d. 5. maj 1945, og som er medlem af Den Danske Brigadeforening (DANFORCE) samt tidligere Brigaderer eller Lotter, der uden egen skyld er afgået fra Brigaden før d. 5. maj 1945, og som er medlem af Den Danske Brigadeforening (DANFORCE).

- Ingen andre end de i nærværende statut nævnte personer tør nogensinde anlægge og bære Den Danske Brigadeforening (DANFORCE)^s erindringstegn.

Ethvert erhvervet erindringstegn er personlig ejendom og forbliver ved død i de efterlattes eje. Med erindringstegnet følger et diplom.

Erindringstegnet må ikke gøres til genstand for handel.

- Erindringstegnet vil kunne erhverves »En miniature«.

- Det tilkommer alene Landsforeningen at træffe afgørelse, om Den Danske Brigadeforening (DANFORCE)^s Erindringstegn vil kunne erhverves.

Der findes to typer af erindringstegnets bagside:

Type I, med indskrift:	DANFORCE DEN DANSKE BRIGADE 1943-45
Type II, med indgraving:	DANFORCE DEN DANSKE BRIGADE 1943-45

Type I er fremstillet af firmaet »A. Michelsen«, Kgl. Hofjuvelerer.

Type II er fremstillet gennem firmaet L. Dalgas, i udlandet.

DEN DANSKE BRIGADEFORENING (DANFORCE)'S HÆDERSTEGN

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

Hæderstegnet er udformet af tidl. sgt. i Brigadens pionerkompagni, Erik Frost.

Hæderstegnet er indstiftet d. 6. april 1988 på 43-årsdagen for Brigadeforeningens stiftelse i Stockholm. Dets form, udseende og administration m.v. fremgår af følgende uddrag af Hæderstegnets statutter:

- Hæderstegnet er formet som en cirkelrund medalje med 30 mm i diameter og præget i en sølvlegering.

På aversen findes foreningsembblemet og på reversen ordet: »Fortjent« omgivet af en laurbærkrans.

Det bæres i et 28 mm krydsbånd i danske og svenske farver.

- Hæderstegnet kan tildeles medlemmer af Den Danske Brigadeforening (DANFORCE), der indenfor foreningen har udført et arbejde, der gør vedkommende fortjent til foreningens påskønnelse og hæder.

- Hæderstegnet kan i særlige tilfælde tildeles personer, der ikke er medlemmer af foreningen.

- Hæderstegnet er modtagerens personlige ejendom, og må ikke gøres til genstand for handel el.lign.

Det af

De Allieredes Danske Vaabenfæller

*under d. 11. marts 1976 indstiftede Fortjensttegn
er efter bestyrelsens godkendelse
erhvervet af:*

Hr. Mogens Severin Brandt

Et eksemplar af Fortjenesttegnet's statutter vedlægges.

København, den *9. April 1990*

L. Houby
Formand

A. RADEMACHER
For protokollen

Diplom til »De Allieredes Danske Vaabenfællers Fortjensttegn« tildelt Mogens S. Brandt.

DE ALLIEREDE DANSKE VAABENFÆLLERS FORTJENSTTEGN

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

»De Allieredes Danske Vaabenfæller« (DADV)^s historie kan føres tilbage til d. 30. juni 1920 og bestod i sin oprindelse alene af mænd og kvinder, der som danske i 1. Verdenskrig 1914-18 og 2. Verdenskrig 1939-45 har gjort tjeneste i de Allieredes væbnede styrker eller på anden måde havde bidraget til de Allieredes sejr – herunder deltagelse i Modstandsbevægelsen i Danmark. Efter fredsslutningen tilføjedes senere danske statsborgere, der som frivillige i en periode havde gjort tjeneste i »The British Army«, hvor de blev sat ind forskellige steder i Imperiets »Brændpunkter« eller andre

steder, hvor England havde internationale forpligtelser.

Ved en senere lovændring og efter særlig godkendelse er der åbnet adgang for personer, som aktivt arbejder for at styrke værneviljen og forsvaret.

Den eneste krigsmedaille, som blev tildelt statsborgere, som havde gjort tjeneste i de »Allieredes væbnede styrker« var som bekendt »Kong Christian den Tiendes Erindringsmedaille for Deltagelse i Krigen 1940-1945«, der jvf. statutterne blev tildelt for »Mod og Offervilje«. Der var imidlertid en begrænsning i tildelingen. I Erindringsmedaillens

statutter hed det nemlig endvidere: »Dog bør de til et allieret Land specielt udsendte Befalingsmænd og andet fast Personel af dansk Hær eller Søværn – der må betragtes som danske i dansk Tjeneste, uanset at de midlertidig har fået tildelt fremmed Grad m.v. – ikke komme i Betragtning.«

Danmarks officielle holdning havde også i denne sammenhæng sat sit umiskendelige fingeraftryk. Hertil kom, at der i 1954 blev stoppet for videre tildeling, og herved kom nogle af DADV^s medlemmer, som beskedent havde holdt sig tilbage, heller ikke i betragtning.

En senere henvendelse til Udenrigsministeriet og andre steder, bistået af DADV^s tidligere formand og næstformand, førte derfor ikke til noget resultat.

For en fuldstændigheds skyld skal anføres, at omhandlede Erindrings-tegn heller ikke omfattede de danske søfolk i allieret krigstjeneste på verdenshavene, som – målt med internationale alen – ydede den største indsats for et frit Danmark. Dette var situationen, da DADV^s bestyrelse i slutningen af 1976 besluttede at indstifte et Fortjenesttegn, som tilgodeså alle DADV^s medlemskategorier.

Fortjensttegnet er udformet af et af DADV^s medlemmer, Paul Langballe, og består af et krigskors (Malteserkors med to krydslagte sværd. De på korsarmenes odder fæstnede kugler er et gammelt symbol på kanon-kugler), efter forbillede af tilsvarende dekorationer i bl.a. Belgien og Frankrig.

Fremstillingen blev overdraget firmaet »Oluf Kundby & Søn«, København.

Fortjensttegnet er indstiftet d. 30. juni 1977 på 57-årsdagen for organiseringen af de første danske krigsveteraner i Allieret krigstjeneste.

Dets form, udseende og administration m.v. fremgår bl.a. af følgende uddrag af Fortjensttegnets statutter:

- Fortjensttegnet består af et rødbræmmet hvidemaljeret Malteserkors af Sterling-sølv.

Korsets ydre mål, lodret og vandret, er 39 mm, og bærer i korsets midte et kronet skjold med bogstaverne D.A.D.V., samt årstallene 1914-18 og 1939-45.

Ordensbåndet består af et 27 mm bredt Morébånd med blå kanter.

I det hvide midterfelt symboliserer de fem røde striber henholdsvis:

- Hæren
 - Søværnet
 - Flyvevåbnet
 - Modstandsbevægelsen/Hjemmeværnet
 - Den kæmpende Handelsflåde.
 - Fortjensttegnet kan erhverves af medlemmer af D.A.D.V. som en påskønnelse for god og forbilledlig indsats i foreningens tjeneste.
- Erhvervelsen er betinget af mindst fem års uafbrudt medlemsskab.
- D.A.D.V.^s bestyrelse kan dog, hvor specielle forhold måtte gøre sig gældende, dispensere for denne bestemmelse.
- Fortjensttegnet kan i særlige tilfælde tildeles såvel danske som udenlandske borgere udenfor foreningen, som har gjort sig fortjent til D.A.D.V.^s påskønnelse.

- Ingen andre end de i nærværende statutter nævnte personer må nogensinde anlægge og bære »De Allieredes Danske Vaabenfæller«^s Fortjensttegn.

Ethvert modtaget Fortjensttegn er personlig ejendom og forbliver ved død i de efterladtes eje. Med fortjensttegnet følger et diplom.

Fortjensttegnet må ikke under nogen form gøres til genstand for handel.

Fortjensttegnet vil kunne erhverves »En miniature«.

- Det tilkommer alene »De Allierede Danske Vaabenfæller«s bestyrelse at træffe afgørelse, om Fortjensttegnet vil kunne erhverves eller tildeles.

DEN DANSKE BRIGADEFORENING (DANFORCE)^s FESTTEGN

I anledning af 40 året for Danmarks befrielse, afholdt Den Danske Brigadeforening en fest i Helsingør. Til denne lejlighed var der fremstillet et festtegn, »udformet som en medalje«.

Festtegnet blev solgt for 70 kr. og evt. overskud gik til festen.

Det var daværende formand Ib Jerasing, der har tegnet festtegnet.

Det er 33 mm i diameter, og i rød emalje med omskriften: **5 MAJ 1945 - DEN DANSKE BRI-**

GADE - DANFORCE - Midtercirklen er hvid emalje med brigadens felttegn.

Det bæres i et 27 mm bånd i frihedskampens farver, blå - rød - hvid og i midten en smal gul stribe, som symboliserer Sverige.

Det er firmaet Luis Dalgas i Fredensborg, der har ladet det fremstille i udlandet, i 500 stk.

KILDE:

Foreningens nuværende formand, Verner Felt Hansen.

DEN DANSKE BRIGADES SOLDATER-FORENING (DANFORCE)'S FRIHEDSKORS

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

»Den Danske Brigades Soldaterforening« blev stiftet d. 14. februar 1983 af en kreds af tidligere brigaderer, som har været knyttet til »Den Danske Brigade« (DANFORCE), herunder »Den Danske Flotille« samt »Brigadens Flyverstyrker«, som under Danmarks besættelse blev opstillet i Sverige i årene 1943-45.

I overensstemmelse med den solidaritet, som alle der indgik i Brigadens rækker følte for »Modstandsbevægelsen« hjemme og deltagere i »De Allieredes Væbnede Styrker« ude, blev der ved en lovændring i 1985 - i begrænset omfang - åbnet adgang for disse kategorier som

»Ekstraordinære Medlemmer«.

Frihedskorset er udformet af tidl. vpl. maskinist i »Den Danske Flotille«, Paul Langballe, og består af et krigs-kors (Malteser-kors med to krydslagte sværd), efter forbillede af tilsvarende dekorationer i bl.a. Belgien og Frankrig.

Fremstillingen blev overdraget firmaet »Oluf Kundby & Søn«, København.

Frihedskorset er indstiftet d. 5. maj 1985 på 40-årsdagen for Danmarks befrielse.

Dets form, udseende og administration m.v. fremgår af følgende uddrag af Frihedskorsets statutter:

- Frihedskorset er et krigskors som måler 36 mm over korsarmenes odder, både lodret og vandret, og er udført i Sterling-sølv.

Aversen er belagt med emalje med korsarmene i hvidt, kantet med en dybblå bræmme.

Korsets midte bærer foreningens bomærke.

Reversen er forgyldt med 24 karat guld og er forsynet med inskriptionen PRO LIBERTATE 1943-45.*

Ordensbåndet består af et 27 mm bredt Morébånd i Dannebrogsg- og Royal Air Force's farver.

De tre blå striber i midterfeltet symboliserer henholdsvis »Politiforlæggingerne« (Hæren), »Den Danske Flotille« (Flåden) og »Brigadens Flyverstyrker« (Flyvevåbnet).

- Frihedskorset kan erhverves af medlemmer af veteransammenslutningen »Den Danske Brigades Soldaterforening« (DANFORCE), som opfylder mindst én af følgende forudsætninger:

a. Tidl. Brigaderer eller Brigade-Lotter, som stod i nummer d. 5. maj 1945.

b. Tidl. Brigaderer eller Brigade-Lotter, som blev frakommanderet til anden tjeneste eller som uden egen skyld er afgået fra Brigaden.

c. Ekstraordinære medlemmer, som har deltaget aktivt i Modstandsbevægelsen eller har deltaget i dansk eller allieret krigstjeneste 1939-45.

d. Ekstraordinære medlemmer, der har ydet en påskønnelsesværdig indsats til gavn for danske eller udenlandske krigsveteraner eller tidl. modstandsfolk.

- Bestyrelsen kan i særlige tilfælde bestemme, at Frihedskorset kan til-

deles danske eller udenlandske statsborgere udenfor foreningens medlemskreds.

- Ingen andre end de i nærværende statutter kan nogensinde erhverve eller bære Den Danske Brigades Soldaterforening (DANFORCE)^s Frihedskors.

- Frihedskorset er personlig ejendom og forbliver ved død i de efterladtes eje. Med Frihedskorset følger et diplom. Frihedskorset må ikke under nogen form gøres til genstand for handel.

- Frihedskorset vil kunne erhverves »En miniature«.

- Det tilkommer alene »Den Danske Brigades Soldaterforening« (DANFORCE)^s bestyrelse at træffe afgørelse om, hvorvidt Frihedskorset vil kunne erhverves eller tildeles. Bestyrelsens afgørelse er inappellabel.

*) Denne inskription betyder oversat fra latin: »For friheden« og skal vidne om - helt på tværs af det eftermæle, som politikere og historikere m.fl. har tildelt Brigaden vedr. dens anvendelse - at ledestjernen, for dem der indgik i Brigadens rækker, alene var ønsket og viljen til, med våben i hånd, sammen med kammeraterne hjemme og vore allierede ude, at kunne yde en aktiv indsats for Danmarks frihed.

Præsidiets for
FRIHEDSKAMPENS VETERANER
bekræfter herved, at

Mogens Severin Brandt

er berettiget til at modtage

FRIHEDSKAMPENS VETERANER's ERINDRINGSTEGN

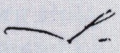
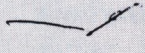
udsendt i anledning af 40-året for Danmarks befrielse.

Præsidiets skal i forbindelse med fremsendelsen af erindrings tegnet gøre opmærksom på tegnets statutter og regler, som findes på bagsiden.

København, den 11. juni 1985

For FRIHEDSKAMPENS VETERANER

(formand)

Dipolom til »Frihedskampens Veteraner's Erindrings tegn« tildelt Mogens S. Brandt.

FRIHEDSKAMPENS VETERANERS ERINDRINGSTEGN

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

»Frihedskampens Veteraner« (F.V.), som organisation, stiftedes i november 1951 ved en henvendelse fra det danske Udenrigsministerium til det tidligere medlem af »Frihedsraadet«, Erling Foss.

F.V. bestod i sin oprindelse af en række af de mest kendte modstandsorganisationer og illegale modstandsgrupper.

Senere kom medlemsskabet også til at omfatte enkeltpersoner, der alle havde været aktive i modstandskampen.

Med førstnævnte baggrund blev det derfor også F.V., som ved sin formand kom til at repræsentere Danmark i officielle internationale relationer – herunder Danmarks repræsentation i »World Veterans Federation«, som er en sammenslutning af veteraner (soldater, frihedskæmpere og partisaner med over 20 millioner medlemmer fra ialt 49 lande). Spørgsmålet om dekorerings af personer, som havde ydet en aktiv indsats i Modstandsbevægelsen, havde efter befrielsen været diskuteret af berørte officielle myndigheder samt tidligere medlemmer af Frihedsraadet.

Idealistiske holdninger – både for og imod –, politisk indgroet uvilje blandt flere af de toneangivende politikere og den alle steds nærværende »Jantelov«, resulterede i at hele spørgsmålet blev skrinlagt.

Den officielle forklaring var en henvisning til Frihedsraadets generelle holdning samt at man anså en retfærdig fordeling umulig. Derfor skulle ingen have noget, og derved havde man samtidigt løst de tilsvarende spørgsmål for dem, der ufortrødent om morgenen d. 9. april 1940 tog kampen op mod verdens mest frygtede militærmagt, for dem der kæmpede på Amalienborg slotsplads og for den danske sømand på verdenshavene. Adskilligt flere eksempler kunne nævnes. (Se endvidere under »Den Danske Brigades Erindringstegn, side 50).

Det officielle Danmark havde ved denne afgørelse indtaget et stand-

punkt, der afveg væsentligt fra tilsvarende holdninger blandt »Den Frie Verden«^s nationer, som Modstandsbevægelsen – taget i videste forstand – følte sig solidarisk med.

Med sine vidt forgrenede aktiviteter – og ud fra ønsket blandt de fleste af F.V.^s medlemmer om at erhverve et varigt og synligt minde om modstandskampen – fandt F.V.^s præsidium det formålstjenligt i lighed med øvrige landsdækkende veteranorganisationer at lade fremstille et »Erindringstegn«.

Det fik navnet »Frihedskampens Veteraners Erindringstegn« som blev indstiftet på 40-årsdagen for Danmarks befrielse, d. 5. maj 1985.

Erindringstegnet er udformet af et af F.V.^s medlemmer, Direktør Poul Lynggaard, medens fremstillingen blev overdraget firmaet »Oluf Kundby & Søn«.

Erindringstegnets form og udseende m.v. samt dets administration fremgår af følgende uddrag af tegnets statutter:

– »Frihedskampens Veteraners Erindringstegn« er en sølvmedalje på 30 mm i diameter.

Den bærer på aversen Verdens-Veteran-Forbundets symbol (Frihedskampens Veteraners emblem), og på reversen inskriptionen »DANMARKS FRIHEDSKAMP 1940 - 1945«.

– Erindringstegnet, der er ophængt i et ordensbånd i Frihedskampens farver, blå-rød-hvid, i forholdsvis dimensioner som det autoriserede danske Frihedskæmperarmbind, bæres som krydsbånd, for mandlige bærere i krydslagt facon, for kvindelige bærere i sløjfe.

- Erindringstegnet kan af Frihedskampens Veteraners Præsidium tildeles ethvert medlem af foreningen, som kan dokumentere at have deltaget i den danske Frihedskamp i årene 1940-1945, og som i øvrigt opfylder de i foreningens vedtægter anførte bestemmelser vedrørende medlemsskab.

- Præsidiets kan i særlige tilfælde tildeles danske eller udenlandske statsborgere uden for foreningens medlemskreds.

- Erindringstegnet kan tildeles post mortem.

- Ingen andre end de i nærværende statutter anførte personer kan nogensinde erhverve eller bære Frihedskampens Veteraners Erindringstegn.

Erindringstegnet er personlig ejendom og forbliver ved død i de efterladdes eje.

Erindringstegnet må ingensinde gøres til genstand for handel.

- Erindringstegnet fremstilles en miniature, men kan alene erhverves af indehavere af Erindringstegnet.

- Det tilkommer alene Præsidiets for »Frihedskampens Veteraner« at træffe afgørelse om, hvorvidt Erindringstegnet vil kunne erhverves, ligesom Præsidiets eller en eller flere af dette udpegede personer er eneansvarlig for, at kun de, som er værdige dertil, kan erhverve og bære Erindringstegnet. Præsidiets afgørelse i så henseende er inappellabel og kan ikke indbringes for Domstolene.

GESTAPOFANGERNE, SJÆLLANDS AFDELINGENS ERINDRINGSTEGN

Af Orlogskaptajn Paul Langballe

Landsforeningen Gestapofangerne udgøres af medlemmer, der har arbejdet i Modstandsbevægelsen - været fængslet eller siddet i tysk KZ-lejr under besættelsen.

Senere er medlemsskabet, efter særlige regler, udvidet til også at omfatte støttemedlemmer.

Forhistorien for det af Gestapofangerne, Sjællands Afdelingen indstiftede Erindringstegn syntes at være gået tabt.

Det står imidlertid fast, at Erindringstegnet er fremstillet på initiativ af foreningens tidligere formand Jens Thomsen i anledning af 40-året for besættelsens ophør.

Erindringstegnet er en medaille på 30 mm i diameter.

De første eksemplarer blev udført i jern. Fremstillingen blev senere overdraget til firmaet »Oluf Kundby

& Søn«, København, hvor den blev fremstillet i Sterling-sølv og forgyldt med 24 karat guld.

Erindringstegnet bærer i periferien inskriptionen »MODSTANDSKAMPEN 1940-1945«, og i medaillens midte, omkranset af pigtråd, inskriptionen »FOR FRIHED«.

Med erindringstegnet følger et diplom.

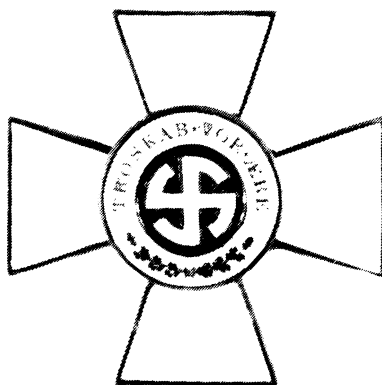
Erindringstegnet, der er ophængt i et ordensbånd i Frihedskampens farver, blå-rød-hvid i forholdsvis dimensioner som det autoriserede danske Frihedskæmperarmbind, bæres i krydslagt facon.

Ordensbåndet svarer helt til det, som anvendes i forbindelse med »Frihedskampens Veteraners Erindringstegn«.

Erindringstegnet er fremstillet en miniature.

Diplom til »Gestapofangerne Sjællands Afdeling« tildelt Mogens S. Brandt.

SCHALBURG KORSET

Der findes ikke mange oplysninger om dette kors, der minder om det tyske jernkors. Det bærer »Schalburgkorpset«s motto på forsiden: **TROSKAB VOR ÆRE.**

Der er ikke beviser på, at korset har været uddelt, ligesom der heller ikke er set diplomer eller andre papirer på det.

»Schalburgkorpset« blev oprettet den 18. februar 1943 og var nærmest et tysk hjælpekorps, der bestod af danske.

Man betragtede sig selv som starten på en ny dansk hær.

Korpset er opkaldt efter C.F. von Schalburg, der blev dræbt, som chef for »Frikorps Danmark«, på Østfronten den 2. juni 1942.

Korpset beskæftigede sig med sabotagevagt opgaver, patruljering og propaganda. Grupper i forbindelse med og fra korpset udførte terror-virksomhed med clearingmord og »schalburgtage« (ødelæggelse af gode danske virksomheder m.v.) til gengæld for stikkerlikvideringer og sabotage. Korpset blev opløst i januar 1945.

Korset er fremstillet af juveler Fritz Heimbürger, Kbh., antagelig i slutningen af 1944. Korset findes i to udgaver, en med rød/hvid maling og en med rød/hvid emalje.

Korset blev leveret i en lille rød papæske, med Heimbürgers navn og firma-logo på låget.

DEN DANSKE BRIGADEFORENING (DANFORCE)^s ERINDRINGSMEDALJE

Den Danske Brigadeforening har i anledning af 50 året for Danmarks befrielse ladet slå en erindringsmedalje til foreningens brigaderer. Medaljen er tegnet af foreningens næstformand Pap Jørgensen, og stemplet er skåret af gravør og medaljør Bent Jensen, København. Prægningen har firmaet Kimpo i Gedser forestået.

Medaljen bæres i et 27 mm bredt krydsbånd i farverne rød - hvid - blå - gul.

KILDE:

Foreningens nuværende formand, Verner Felt Hansen.

Forside:	I midten Den Danske Brigadeforenings felttegn. Omskriften: 1945 1995 · DEN DANSKE BRIGADE · DANFORCE ·
Bagside:	Blank (der kan evt. indsættes navn).

Metal:
Messing

Vægt:
25 gram

Diameter:
36 mm

Oplag:
250 stk.

MINDEMEDALJE FOR 50 ÅRET FOR DANMARKS BEFRIELSE

Statsministeriets 5. maj-udvalg vedtog den 4. november 1994, at der burde udsendes en erindringsmedalje i anledning af 50 året for befrielsen. Landsforeningen Værn om Danmark skulle forestå de nødvendige undersøgelser til realiseringen og administration af projektet ved redaktør Claus Arboe-Rasmussen og med Peter Hammerich som numismatisk konsulent.

I brev af 10. februar 1995 modtog man H.M. Dronningens kabinetssekretariats godkendelse til, at der til medaljen blev anvendt et af Christian X's portrætter. Det var oprindeligt ønsket at anvende et eksisterende portræt af Dronningen. Men

da der ikke er tale om en direkte officiel medalje, kunne dette ikke lade sig gøre.

Tilladelsen til at anvende et af Harald Salomons forlæg blev uden tøven givet af hans datter, fru Lillian Birdi.

Det var økonomisk uoverkommeligt at anvende en medaljemodel, da den kræver en bekostelig mellemglødning.

Medaljens bagside er designet af direktør Poul Lynggaard, og prægningen er udført på Den kgl. Mønt, ved medaljør Jan Petersen i samarbejde med gravør Huch Hvidtfeldt.

Evt. overskud går til Frihedsfonden.

KILDE: Peter Hammerich.

Forside:	Der er valgt Harald Salomons portræt fra jubilæums 2 kronen 1945. Møntportrættet har oprindeligt en højde på 27/100 mm, men er nu blevet 30/100 mm. Omskriften: CHRISTIAN X KONGE AF DANMARK Forneden: Hjerter med N S omkring		
Bagside:	5. maj-udvalgets logo: Dannebrog og frihedskæmperbåndet danner V, i hvilket der brænder et lys. Herunder: 1945 4.-5. MAJ 1995		

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Guld 979</i>	<i>56,0 gram</i>	<i>38 mm</i>	<i>?</i>
<i>Sølv 999</i>	<i>31,1 gram</i>	<i>38 mm</i>	<i>?</i>

MEDALJE FRA AARHUS?

Medalje præget efter besættelsen, formodentlig i Aarhus? Min formodning om, at medaljen er fra Aarhus, skyldes at det næsten altid er der, den dukker op.

Udover disse sparsomme oplysninger vides der intet om baggrunden for udgivelsen af denne medalje. Yderligere oplysninger vil blive modtaget med tak fra forfatteren.

Forside:	Danmarkskort med grænsen fra 1920. Omskrift: KÆMP FOR ALT HVAD DU HAR KÆRT
Bagside:	9. APRIL 1940 5. MAJ 1945 Omskrift: TIL MINDE OM DANMARKS BESÆTTELSE

Metal:
Zink

Vægt:
24,6 gram

Diameter:
45 mm

Oplag:
?

MEDALJE OG EMBLEM 5. MAJ 1945

Denne medalje/emblem skal efter sigende være fremstillet af en tidligere modstandsmand, der som privatperson stod for fremstilling og salg. Evt. overskud skulle tilfalde de organisationer, som havde påtaget sig at hjælpe pårørende til faldne frihedskæmpere. Ligeledes skulle nogle af pengene bruges til blomsterudsmykning af frihedskæmpergravene.

Medaljen/emblemet er tin trykstøbt hos: Skandinavisk Gravørin-dustri, Studiestræde, København.

KILDE:

Tidligere modstandsmand.

Forside:	Moder der rækker sit barn til frihedskæmper, herunder: 5 MAJ 1945. Omskrift: GUDS FRED MED VORE DØDE I DANMARKS ROSENGAARD		
Bagside:	Sølvudgaven er stemplet: Halgreen Sterling Danmark. Ellers er bagsiden blank med en nål (emblem). Nogle er fremstillet med øsken, så de kan bæres i bånd (medalje).		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
Sølv/forgylt	29,3 gram	43 mm	Sjælden
Zink/forgylt	19,3 gram	45 mm	?
Zink/bruneret	19,7 gram	45 mm	?

Den samme medalje/emblem findes også som platte med en diameter på 20 cm. På bagsiden står: Lenda Metal lovbeskyttet.

FRANKRIGSHJÆLPEN 1945

Hjælpekomiteen til støtte for FRANKRIGSHJÆLPEN, og dagen »PARIS I KØBENHAVN« den 9. november 1945 lod slå en medalje.

Ideen var redaktør Leif B. Hendils, og møntdirektør N.P. Nielsen viste stor velvilje og forståelse for ideen. Medaljør Harald Salomon har tegnet og skåret stemplerne. Verset er af Hans Hartvig Seedorf Pedersen. Til salg fremstilledes 100 stk. i sølv á 100 kr. og 50.000 stk. i kobber á 2 kr.

Halvdelen af kobberet 325 kg var fra et lille kobbertag, som fabrikant Ludvig Liljeberg skænkede til formålet.

Resten af kobberet og sølvet blev skænket af finansministeriet. Flere banker i Storkøbenhavn påtog sig ulejligheden med salget, der indtil den 13. november 1945 havde indbragt over 85.000 kr. til formålet, bespisning af franske småbørn.

Efter denne dato var der endnu et mindre restoplæg til rådighed for interesserede for ovennævnte priser.

Skriftlig henvendelse skulle ske til »FRANKRIGSMØNTEN«, Thorvaldsensvej 9, København V.

KILDE:

Nordisk Numismatisk Unions medlemsblad, Nr. 10 December 1945.

Forside:	Patriarkalkorset der betegnes som Frankrigs frihedskors. Indskrift: FRANKRIGSHJÆLPEN 1945 og foruden: PARIS I KØBENHAVN 9 NOV.		
Bagside:	Vers af Hans Hartvig Seedorf Pedersen: USAARLIG VAR DIN AAND DIN ROD DIN STAMME DU GREB MED LÆNKET HAAND DIN FRIHEDS FLAMME. HS. På hver side af verset en frihedsfakkell.		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Sølv</i>	<i>14,6 gram</i>	<i>31,5 mm</i>	<i>100 stk.</i>
<i>Kobber</i>	<i>11,8 gram</i>	<i>31,5 mm</i>	<i>50.000 stk.</i>

RED BARNET

Red Barnet blev dannet kort efter befrielsen, men grundlaget blev lagt i efteråret 1944.

Red Barnets aktion blev startet den 14. marts 1945 ved et konstituerende møde, der blev afholdt i Teknologisk Institut, København.

Der blev nedsat et arbejdsudvalg for Red Barnet, der som sin første formand fik kommandørinde Valborg Hammerich (1945-1947).

Mens Danmark i maj 45 jublede over den genvundne frihed, døde tusinder af børn i de krigshærgede lande af sult og sygdom. Det hastede, og appellen til det danske folk om hjælp lød ikke forgæves. Pengegaver fra hele landet strømmede ind, og frivillig arbejdskraft meldte sig - hele Danmark sluttede op bag Red Barnet. Folket takkede for freden ved at hjælpe krigens ofre og beviste derved dets ret til frihed. Red Barnet var i 1945, -46, -47 en folkebevægelse.

Det begyndte med afsendelse af levnedsmidler til børnehjem osv. i Norge, Holland og Frankrig. Når lastbiler og busser kom retur, var de fyldt med magre og usselt klædte børn. Ved ankomsten til Padborg,

efter en lang anstrengende rejse ad bombehullede veje, blev de modtaget af uniformerede mænd og kvinder, som sprøjtede aflusningspulver i store hvide skyer udover og nedover de værgeløse små unger. Primitive uhyggelige barakker og sovesale ventede. Det blev bedre senere, da først folk begyndte at modtage et forskræmt og udsultet, forpjusket lille barn, at tage det helt til sit hjerte og ind i familiekredsen. Formålet var at sende sunde, glade børn hjem til deres forældre. Det blev almindeligvis nået på 3 måneder.

21.035 børn fra Frankrig, Holland, Italien, Norge, Polen, Tyskland, Ungarn og Østrig hentede Red Barnet til 3 måneders rekreationsophold i plejehjem eller børnehjem i disse første år efter krigen.

449.000 børn blev daglig bispist fra et af Red Barnets mange børnebeispisningsstationer rundt om i Europa.

KILDE:

Festskrift, Landsorganisationen Red Barnet 1945-1970.

HOLLANDSHJÆLPEN

Holland havde efter krigen brug for en stor håndsrækning, og den fik de bl.a. fra Danmark.

Som tak modtog flere i Red Barnet en medalje, med deres navn indslået i kanten. På den viste medalje er kantskriften: **FRU KOMMANDÖRINNE VALBORG HAMMERICH** (den første formand i Red Barnet).

Medaljen er præget i Holland og blev leveret i en rund papæske med skrift i låget: (krone) **KON · ZILVER GERRITSEN VAN KEMPEN ZEIST**.

Forside:	Mandsperson der beder en romersk rytter om en almisse.		
	Omskrift: SANCTUS MARTINUS		
Bagside:	Tulipan. Omskrift: HOLLANDS-HJÆLPEN 1945		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Bronze</i>	<i>78 gram</i>	<i>59,5 mm</i>	<i>?</i>

DANMARK 1945 NEDERLAND

Endnu en medalje hvor Holland takker Danmark. Den blev i september 1947 som mindegave på de hollandske sagføreres vegne overrakt til deres danske kolleger. På grund af den ydede hjælp efter krigen.

Medaljen blev leveret i en rund pæske påtrykt: Koninkluke BEGEER Voorschoten, Holland.

Forside:	Viser en hollandsk sagfører, der ytrer sin taknemmelighed overfor en dansk sagfører. Omskrift: AMICUS CERTUS IN RE INCERTA CERNITUR (Verg: Aeneis I, 26). Møntmærke:		
Bagside:	Her ser vi den rige strøm af velkomne pakker, og en hollandsk familie som lige har modtaget en. Indskrift: 1945 DANMARK NEDERLAND Omskrift: POSTQUAM EXEMPTA FAMES ET AMOR COMPRESSUS EDENDI (Verg. Aeneis VII, 184)		
Metal: Bronze	Vægt: 90 gram	Diameter: 60 mm	Oplag: Sjælden

NOTE:

VERGIL (70-19 f.Kr.) var romersk digter. Mest berømt er hans nationale helte-epos ANEIDEN (22-19 f.Kr.), der beretter om trojaneren Æneas, som efter Trojas fald drog ud og grundlagde det romerske rige. (Verg: Aeneis I, 26) Rige var vidt udstrakt, det var således Parcernes¹ vilje: (Verg: Aeneis VII, 184) Plejede her, når en væder var slagtet, at sidde ved lange rækker af borde.

1: Parcerne: Døtre af natten og skæbnens gudinder, hvis vilje selv guderne vare underkastede.

MEDALJE AF HARALD SALOMON

Den store engelske statsmand Sir Winston Churchill blev mindet med denne medalje, i anledning af hans død den 24. januar 1965.

Den er skabt af Harald Salomon i 1965 og er støbt i bronze.

Medaljen blev vist og omtalt i kataloget på F.I.D.E.M.-kongressen i Paris 1967.

Forside:	Portræt af Winston Churchill. Omskrift: WINSTON CHURCHILL HS		
Bagside:	W. Churchill's to berømte fingre som V-tegnet, der symboliserer sejren. Omskrift: 30 · 11 · 1874 †24 · 1 · 1965		
Metal:	Vægt:	Diameter:	Oplag:
Bronze		85 mm	Sjælden

Harald Salomon er født i Oslo i 1900. Han blev i 1925 ansat som assistent hos medaljør Knud Gunnar Jensen på Den kgl. Mønt. I 1927 blev han undermedaljør og i 1933 efterfulgte han sin forgænger som chefmedaljør. Han blev pensioneret i 1968.

Under krigen måtte han flygte til Sverige 1943-45 og i den tid arbejdede han for Rörstrands Porcelænsfabrikker. Han var chauffør i Den danske Brigade. Blandt eksperter og samlere anses Harald Salomon i dag for en af Europas fineste medaljører.

Harald Salomon døde den 10. september 1990.

MEDALJE af FRODE BAHNSEN

For at markere 25-året for det tyske overfald på Danmark den 9. april 1940, lod Frode Bahnsen i 1965 fremstille en støbt broncemedalje.

Medaljen blev vist og omtalt i kataloget på F.I.D.E.M.-kongressen i Paris 1967.

Forside:	Torso af mandsperson. Omskrift: DET TYSKE OVERFALD PÅ DANMARK 9 APRIL 1940		
Bagside:	3 rækker pigtråd. Omskrift: 1965 FRODE BAHNSEN		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
Bronze	190 gram	Ca. 10 cm	Sjælden

Frode Bahnsen blev i 1948 ansat på Den kgl. Mønt som medhjælpende medaillør for chefmedaillør Harald Salomon, hvis stilling han overtog 1968.

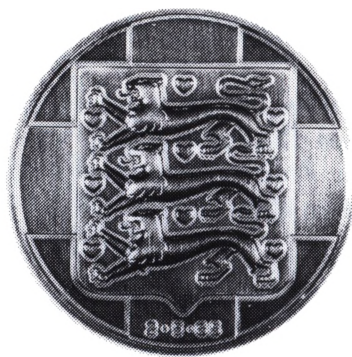
I de 35 år Bahnsen virkede som medaillør, er det naturligt nok medaljekunsten vi mest vil komme til at huske ham for; han har skabt rigtig mange gode medaljer af alle slags.

Det er officielle belønningsmedaljer, medaljer i anledning af kongelige mindedage, prismedaljer bestilt af div. fonds. Bahnsens medaljer med dyremotiver er blevet beundret af samlerne.

Han udførte som en af de sidste opgaver H.C. Andersens fødselsdagsmedalje, der udkom den 2. april 1983.

Frode Bahnsen døde den 21. maj 1983.

Udført hos Goldsmiths' Company, England
The Medal, spring 2025 S 30 - 49

MEDALJE TIL SVENSKERNE

Søndag den 2. maj 1965 var omkring 100 svenskere til stede i riddersalen på Kronborg, for at modtage Danmarks tak for en hjælp, som aldrig vil blive glemt og som 20-året for Danmarks befrielse gav anledning til at gentage.

Det dansk-svenske stævne på Kronborg var tilrettelagt af en kreds af danske, repræsenterende modstandsbevægelsen, Den danske Brigade i Sverige, politiet, informationstjenesten og mange andre, som fik hjælp og husly i Sverige, under den tyske besættelse af Danmark.

Dagen startede kl. 9.00 med, at de indbudte svenske gæster i Helsingør Havn blev modtaget af den danske ambassadør i Sverige, Aage Hessellund Jensen, og minister E. Blytgen-Petersen. Kl. 9.30 løb depotskibet »Henrik Gerner« ind i havnen og gæsterne gik ombord, hvor de blev budt velkommen af formanden for Den danske Brigadeforening, major P.O.A. Carreby. Medens »Henrik Gerner« var på vej over sundet, samledes stævnets hovedkomité ved mindesøjlen i Hel-

singør, sammen med udenrigsminister Per Hækkerup, ambassadør Ebbe Munk og borgmester Sigurd Schytz. Kl. 10.07 kom det højtidelige øjeblik, da man nedlagde en krans ved mindesøjlen og fra »Henrik Gerner« blev der kastet en krans ud af major P.O.A. Carreby. Begge steder iagttog man et minuts stilhed. På kransens bånd stod: **»DANMARK-SVERIGE 20 ÅR EFTER«**.

Ambassadør Ebbe Munck, hvis indsats i Sverige under krigen bidrog stærkt til, at Danmark fik status som allieret land, bød de mange gæster velkommen og mindedes hvor vanskeligt det i 1940 var, at genetablere de afbrudte forbindelser.

»Vi havde en dårlig start«, sagde han, »men efterhånden kom der fart i de illegale kommunikationer og jeg tror, at omkring 18000 mennesker, der vel nok for langt det store flertals vedkommende, havde et livsnødvendigt behov for at komme af sted, fandt et fristed i Sverige«.

Efter Ebbe Munck var der tale ved udenrigsminister Per Hækkerup og sidste taler var den svenske udenrigsminister Torsten Nilsson, som understregede, at den omstændighed, at Sverige undgik at dele skæbne med Danmark og Norge, gjorde det selvfølgelig, at man tog imod dem, som i nøden søgte tilflugt i Sverige.

Efter nogle få afslutningsord af Ebbe Munck sang Danmarks Radio's Drengekor Frihedssangen og snart efter begav ca. 460 deltagere sig til »Marienlyst«, hvor man spiste frokost.

Major P.O.A. Carreby fik ved bordet overrakt en figur forestillende en brigadesoldat. Figuren var fremstillet af billedhugger Erik Cohrt i Fåborg.

Det dansk-svenske stævne blev en både festlig og minderig begivenhed.

Samtidig fik alle de 105 indbudte svenskere en medalje som tak for deres indsats i besættelsesårene.

Medaljen er tegnet af billedhuggeren Arno Malinowski og den er præget hos Georg Jensen's sølvsmedie i København. Medaljen er tromle-poleret, og blev leveret i en rød æske, der indvendig havde Georg Jensen's navn.

KILDE:

Berlingske Tidende:

Søndag den 2. maj 1965

Mandag den 3. maj 1965

Helsingør Dagblad:

Mandag den 3. maj 1965

Forside: En frihedsfakkel. Omskrift: **DANMARK · TAKKER · SVERIGE 1940 1945**

Bagside: Danmarks Rigsvåben, samt datoen **2 · 5 · 65**

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Forgylt bronze</i>	<i>55,1 gram</i>	<i>46 mm</i>	<i>ca. 100</i>
<i>Bronce</i>	<i>56,6 gram</i>	<i>46 mm</i>	<i>Prøve</i>

Billedhuggeren Arno Malinowski havde to eksemplarer – et forgylt og et i bronze uden forgylning. Er nu i privat samling.

25-ÅRET FOR DANMARKS BEFRIELSE

Det var med både forundring og ærgrelse, at danske møntsamlere måtte konstatere, at vore myndigheder har haft en overordentlig træg indstilling til en mindemønt/medalje for 25-året for befrielsen. Både Norge og Holland udsendte mønter i den anledning, og det havde været ganske naturligt, at også Danmark havde gjort det. Møntfirmaet »PANIMEX« i København forsøgte at få Den kgl. Mønt til at slå en mindedukat, men med

den lange produktionstid, som Den kgl. Mønt måtte beregne sig, var denne løsning ikke mulig.

Man henvendte sig derfor til Hauptmünzamt i Wien, der er kendt for sit smukke prægearbejde, og her lykkedes det at få en aftale i stand om prægning af en serie minde-dukat (medaljer). Medaljør var professor Fritz Tiefenthaler, Wien.

KILDE:

Møntsamlernyt nr. 3, 1970.

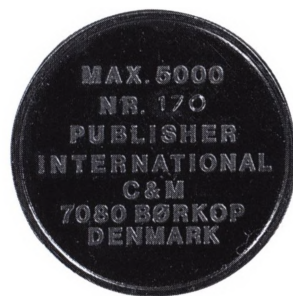
Forside:	Den britiske feltmarskal, general Montgomery's biltur gennem Strøget i København, umiddelbart efter befrielsen. Omskrift: DANMARK ATTER FRIT · 5. MAJ 1945 ·
Bagside:	Mindepladen på eksekutionspladsen i Ryvangen med Kaj Munk's digt: DRENGE I DRENGE SOM DØDE I TÆNDTE FOR DANMARK I DYBESTE MULM EN LYSSENDE MORGENRØDE Over mindepladen er tre tændte lys og under mindepladen navnet KAJ MUNK . Omskrift: · 1940-1945 · I 25-ÅRET FOR DANMARKS BEFRIELSE

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Sølv</i>	<i>24 gram</i>	<i>40 mm</i>	<i>5000 stk.</i>
<i>Guld</i>	<i>3,5 gram</i>	<i>20 mm</i>	<i>2000 stk.</i>
<i>Guld</i>	<i>9,5 gram</i>	<i>25 mm</i>	<i>1000 stk.</i>
<i>Guld</i>	<i>17,5 gram</i>	<i>32 mm</i>	<i>500 stk.</i>
<i>Guld</i>	<i>50 gram</i>	<i>50 mm</i>	<i>100 stk.</i>
<i>Guld</i>	<i>105 gram</i>	<i>60 mm</i>	<i>50 stk.</i>

Størrelserne 32, 50 og 60 mm i guld er alle nummererede. Finheden er .900, hvilket svarer til 21,6 karat. Prægemærke ses på bagsiden. De blev leveret i et rødt-hvidt etui.

Feltmarskal Montgomery ankommer den 12. maj til Kastrup Lufthavn og drager på triumftog gennem København.

»MATADORERNE«

I februar 1977 kom der en medaljeserie »MATADORERNE« på markedet, det var International C. & M. Børkop ved Ceverin Petersen der udsendte serien visende en række af den 2. verdenskrigs mest fremtrædende personer.

Marts 1977 udsendtes den første medalje med Winston Churchill.

Derefter fulgte:

Franklin D. Roosevelt

Josef Stalin

Adolf Hitler

Benito Mussolini

Charles de Gaulle

Dwight D. Eisenhower.

Alle udført af gravør og medaljør Bent Jensen, København.

I 1979 udførte medaljør Frode Bahnsen i samme medaljeserie:

B.L. Montgomery

Erwin Rommel

J.B. Tito.

Endvidere var det meningen at udgive:

Kejser Hirohito

C.G.E. Mannerheim

G. Zjukov

H.S. Trumann

F. Bernadotte.

Men på grund af svigtende interesse fra samlerne, blev medaljeserien aldrig færdigudført.

KILDER:

International C. & M.'s GUIDE nr. 1 1977

Møntsamlere nr. 1 1993, »Bent Jensen Gravør og medaillør« af J. Sømod.

Forside: 2. verdenskrigs personer.

Bagside: Var ens på alle medaljerne og udført som garantibevís med angivelse af den enkelte medaljes løbenummer. Garantien lød på, at der max. blev præget 5000 af hver medalje.

Metal:

Messing

Kobber

Vægt:

28,3 gram

29,0 gram

Diameter:

38 mm

38 mm

Oplag:

?

?

KAJ MUNK (1898-1944)

En dansk dramatiker, digter og cand.theol. Han virkede som præst i Vedersø fra 1924 og til sin død den 4. januar 1944.

Under Danmarks besættelse i årene 1940-45 modarbejdede han samarbejdspolitikken og besættelsesmagten og »kæmpede mod vold og uret«, så åbent i skrift og tale, at det til sidst blev en torn i øjet på tyskerne. Bl.a. gik han aktivt ind i partiet »Dansk Samling« og skrev her mod samarbejdspolitikken. Han skrev trodsige digte som i digtsamlingen »Den skæbne ej til os«, der blev en af de mest læste digtsamlinger, og den udkom i flere illegale oplag. Også hans prædikener blev meget omtalte og han fik svært ved at få lov til at prædike uden for Vedersø. I de fleste aviser blev hans artikler og kommentarer censureret ud.

Kaj Munk holdt nytårsdag 1944 sin sidste prædiken i Vedersø Kirke, der var fyldt til sidste plads. Han fordømte i stærke vendinger besættelsesmagten og ethvert samarbejde med denne og opfordrede til trofasthed mod Danmark. Efter gudstje-

nesten trykkede Kaj Munk alle i hånden til farvel – et farvel, som ingen vidste skulle blive det sidste.

Den 4. januar om aftenen kørte fire professionelle mordere ind i præstegården i Vedersø, hvor de præsenterede sig som medlemmer af det hemmelige tyske politi, der kom for at hente Kaj Munk. De beordrede ham til straks at følge med. Kaj Munk forlangte at se de fire mænds legitimation, og de viste ham et eller andet, som åbenbart gav ham det indtryk, at de virkelig kom fra det tyske politi. Han tog derefter med sindsro afsked med sin hustru og sine fem børn og gik ud til den ventende vogn, som straks forlod præstegården.

Fremme ved Hørbylunde, vest for Silkeborg, blev han likvideret med flere skud.

Den 5. januar kl. 8.15 blev Kaj Munk fundet af en murer ved navn Anton Seithen, der kom cyklende ad Hørbylunde Bakker mod Pårup. Her fik han øje på Kaj Munk, der lå på ryggen nede i vejgrøften.

Hvem var mændene bag drabet på Kaj Munk og hvordan gik det dem senere?

Han blev offer for Adolf Hitler's ordre til modterror, og hovedmanden bag mordet var formodentlig den højt begavede Studienrat, **Dr. Hans Wäsche**.

Hans Wäsche blev benådet efter seks års fængsel i Horsens Statsfængsel fra 1945 til 1951.

Kaj Munk's egentlige drabsmand **Peter Schwerdt** blev først idømt dødsstraf i Byretten, men Landsretten nedsatte dommen til 16 års fængsel, og i 1951 blev han udvist.

Louis Nebel, der også affyrede et par skud mod Kaj Munk, fik samme behandling og blev udvist i 1953. Chaufføren i likvidationsbilen, **Adam Groller**, døde inden krigens afslutning et sted på Østfronten i Sovjet.

Den sidste deltager var en dansktalende forhenværende baker, Oberscharführer i SS, **Kurt Carstensen**, der blev frikendt for medansvar ved likvideringen. Han kunne bruges, fordi han kunne skrive dansk.

KILDE:

Eddie Salicath: Kaj Munks Mordere, Kbh. 1949.

MINDEMEDALJE OVER KAJ MUNK 1978

A/S Sporrøng, København, udgav den 5. maj 1978 en mindemedalje i anledning af 80-året for Kaj Munk's fødsel. Medaljen er skabt af den danske kunstner Barry Lereng Wilmon i samarbejde med Kaj Munks enke fru Lise Munk, som personligt

godkendte det første eksemplar af medaljen og udtrykte samtidig sin store glæde og tilfredshed med kunstnerens værk.

Medaljen er fremstillet hos AB Sporrøng, Norrtälje, Sverige og den

Forside: Et kraftfuldt portræt af Kaj Munk. Omskrift: **1898 KAJ MUNK 1944. BARRY · LERENG · WILMON, SC.**

Bagside: Symboliserer det brutale mord. Motivet er opbygget over et kors, der symbolsk er forbundet med de ting, der gennem hele Kaj Munk's liv havde så stor betydning for ham. Omskrift: **OPVS BARRY PIC · TORIS MCMLXXVIII**
(Oplagets størrelse og nummereringen er angivet på kanten, eks. 014 · 400 Sporrøng.)

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Guld, 18 karat</i>	<i>770 gram</i>	<i>82 mm</i>	<i>5 stk.</i>
<i>Sølv 999</i>	<i>530 gram</i>	<i>82 mm</i>	<i>195 stk.</i>
<i>Bronce</i>	<i>500 gram</i>	<i>82 mm</i>	<i>400 stk.</i>

Guldmedaljen kostede i 1978 kr. 36.875,-.

FRØSLEV-LEJREN

For at hindre, at danske fanger deporteredes til koncentrationslejre i Tyskland, forelagde udenrigsministeriets direktør, Niels Svenningesen, i forhandlinger med Dr. Best i januar og marts 1944, tanken om en speciel lejr i Danmark.

Tanken vandt tysk tilslutning, og der blev anlagt en lejr i Frøslev Plantage nær Padborg, da det var tyskernes ønske, at den blev placeret nær ved grænsen. Administrationen af lejren blev varetaget af det danske fængselsvæsen. Bevogtningsmandskabet var naturligvis tysk. I midten af august 1944 blev lejren taget i brug, idet ca. 750 fanger overførtes fra Horserød-lejren. En forudsætning for lejren havde været, at tyskerne ophørte med deportationer, men den 15. september 1944 overførtes ca. 200 fanger fra

Frøslev-lejren til Tyskland og i løbet af vinteren 1944-45 blev der gennemført 9 transporter i alt, den sidste store var den 16. februar 1945. Skønt lejren var udvidet til at kunne rumme 1800 mand, blev den hurtigt overfyldt og kom til at rumme 6890 fanger, der ikke blev sendt videre til Tyskland. Trods den indespærringspsykose mange blev ramt af, var forholdene i lejren rent paradisiske i sammenligning med de tyske koncentrationslejre.

Efter befrielsen blev lejren anvendt til internering af folk, der anklagedes for landsskadelig virksomhed og skiftede navn til »Faarhus-lejren«.

Lejren blev i 1949 overdraget til militære formål under navnet Padborg-lejren og i 1969 blev Frøslevlejrens Museum oprettet.

Frøslevlejrens porte slås op, og fangerne strømmer ud.

1983. FRØSLEV-LEJREN FÅR MEDALJE

Sparekassen Sønderjylland og Dansk Røde Kors har i samarbejde udgivet »Sønderjyllandsmønten 83«/Medaljen, til støtte for en restaurering af Frøslev-lejren. Bov Kommune og Sønderjyllands Amtsråd har besluttet at restaurere lejren for 12 mill. kroner og har dermed sikret, at den ikke jævnes med jorden, men forbliver som et minde og dermed vidner om krigens grusomheder.

Lejren er i dag den eneste nazistiske fangelejr fra 2. Verdenskrig, som endnu er bevaret nogenlunde

intakt. Driften af lejren er overtaget af en selvejende institution, og der er oprettet katastrofelager i en del af lejren, indeholdende bl.a. telte, tæpper og medicin. Projektet blev etableret ved et samarbejde mellem de skandinaviske Røde Kors-organisationer. Frøslev-medaljen er fremstillet af det svenske firma Sporrøng.

KILDER:

Besættelsens Hvem-Hvad-Hvor

Jyllandsposten 16.7.1983

Viktor Søndergaard i Danish Token Club's medlemsblad nr. 60, 1991, side 767

Forside:	Barak med vagttårn. Omskrift: FRØSLEV LEJREN 1983
Bagside:	Røde Kors lastvogn, derover DANSK RØDE KORS I FRØSLEV
	Kantskrift i sølvmedaljen SØNDERJYLLANDSMØNTEN 1983 0469 · 1800 SPORR + diverse sølvmærker.
	Kantskrift i broncemedaljen SØNDERJYLLANDSMØNTEN 1983 0482 · 1500 SPORRUNG

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Sølv/sandblæst</i>	<i>30 gram</i>	<i>38 mm</i>	<i>1800 stk.</i>
<i>Bronce/sandblæst</i>	<i>25 gram</i>	<i>38 mm</i>	<i>1500 stk.</i>

MØNTKLUBBEN POLETTEN

I anledning af 50-året for Danmarks besættelse, den 9. april 1990 arrangerede Møntklubben »Poletten« en udstilling i HT's kontor på Toftegårds Plads i Valby, København. Udstillingen varede fra den 9.-27. april og omhandlede og beskrev mønter, sedler, rationeringsmærker, illegal presse, frimærkepenge, Kong Christian X og Køben-

havns Sporveje under 2. verdenskrig. I forbindelse med udstillingen var der udarbejdet et historisk hæfte og fremstillet en medalje, som er tegnet af forfatteren. Medaljen blev fremstillet i Italien, gennem DEKI-Sportspræmier, Rødovre.

KILDE:

Forfatterens private arkiv.

Forside:	Den første gasgeneratorbus ved KS (Københavns Sporveje). »Kom i drift den 2.-8. 1940 på linie 21«. Omskrift: 50 ÅRET FOR DANMARKS BESÆTTELSE 1940 - 1990		
Bagside:	Pæl fra henrettelsespladsen i Mindelunden i Ryvangen, under pælen: RYVANGEN ÆRET VÆRE DERES MINDE MØNTKLUBBEN POLETTEN HT Omskrift: HUSK DEM SOM OFREDE SIG		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Forsølvet</i>	<i>33,4 gram</i>	<i>42 mm</i>	<i>500 stk.</i>
<i>Forgylt</i>	<i>32,8 gram</i>	<i>42 mm</i>	<i>25 stk.</i>
<i>Kobber</i>	<i>33,1 gram</i>	<i>42 mm</i>	<i>Kun i gavesættet</i>

Der blev fremstillet 25 gavesæt med tre medaljer, en af hver af ovennævnte. Alle medaljer har diamantskåret forgylt kant.

FLUGTEN OVER SUNDET

OKTOBER 1943

Da Danmark blev besat, flygtede størstedelen af de tyske jødiske emigranter til Sverige.

Der rejstes ikke på officielt plan noget krav om en undtagelseslovgivning for de danske jøder. Men spørgsmålet diskuteredes. I hvert fald fra efteråret 1941. Regeringens standpunkt var, at en tysk indblanding i jødernes stilling som danske statsborgere ikke kunne tåles og måtte føre til øjeblikkeligt brud. Når tyskerne prøvede at komme ind på spørgsmålet »JØDERNE« blev det pure afvist som ikke eksisterende. Der var i Danmark intet jødeproblem, færdig!

Der herskede derfor en vis ro indenfor jødernes kreds. Jøderne selv udviste en meget stor tilbageholdenhed for ikke at provokere tyskerne til at koncentrere sig om jøde-spørgsmålet. F.eks. var der praktisk talt ikke en eneste jødisk sabotør, og kun meget få i det illegale bladarbejde; man må tænke på at bare en jødisk sabotør, der faldt i tyskerne hænder, kunne rejse hele spørgsmålet om jøderne, og det ville uden tvivl ende i en katastrofe for de 6-7000 herboende jøder.

Den 29. august 1943 kuldkaستes Werner Bests forhandlingspolitik totalt, og Danmark stilledes nådeløst under den tyske terror.

Efter denne dato frygtede jøderne mere for deres skæbne. Og midt i september gav Hitler ordre til »END-LÖSUNG«, dvs. den endelige løsning af jødespørgsmålet - også i Danmark.

Den 31. august indtraf der en alarmerende episode. Nogle personer trængte ind på Mosaisk Trossamfunds kontor og forlangte at få medlemslisterne, og den unge pige, der var tilstede kunne ikke forhindre det. Episoden blev anmeldt til udenrigsministeriets direktør Niels Svenningsen, som gik til dr. Best for at høre hvad dette skulle betyde. Best var undvigende, han mente ikke det havde noget med nogen planer om aktion imod jøderne for sådan fandtes ikke, sagde han.

I slutningen af september 1943 var nervøsiteten stigende i alle kredse.

Jødeforfølgelsen:

Afgørende for de danske jøders forbløffende redning, blev den tyske skibsfartssagkyndige embedsmand i det tyske Gesandtskab G.F. Duckwitz. Den 25. september kom Duckwitz tilbage til København fra et besøg i Stockholm, nu fik han at vide af Best, at en aktion mod jøderne var fastsat til at skulle finde sted natten mellem den 1. og 2. oktober. Den 28. september opsøgte Duckwitz Hans Hedtoft som sad i møde i Arbejdernes Forsamlingsbygning i Rømersgade 22, Kbh. Nu sker ulykken, sagde han. Det er planlagt i alle enkeltheder. Skibe vil ankre op i Københavns Havn, og alle de arme jødiske landsmænd, som Gestapo finder, vil blive tvangsdeporteret til en ukendt skæbne.

Samtalen blev kort, Hedtoft fik kun tid til at sige tak for meddelelsen,

og Duckwitz var forsvundet ud på gaden. Han var på vej til andre for at sætte dem ind i situationen. Nu kunne Duckwitz ikke gøre mere, resten var op til danskerne at klare. Hedtoft tog ud til Højesteretssagfører C.B. Henriques' villa i Charlottenlund. Henriques havde været en af de mest besindige og rolige blandt jøderne i Danmark, og hver gang der havde været optakt til panik blandt hans trosfæller, havde han kunnet få tingene på plads igen. Hedtoft blev modtaget af familien, men bad om at tale med Henriques under fire øjne, der var jo ingen grund til at skabe panik hos de øvrige familiemedlemmer.

Henriques' reaktion var anderledes end Hedtoft havde ventet. Han sagde nemlig blot to ord: »DE LYVER«.

Henriques havde meget svært ved at fatte meddelelsen, idet han forinden af udenrigsministeriets direktør Svenningsen havde fået besked på, at der ikke ville blive grebet ind over for jøderne i Danmark. Hedtoft svarede, at Svenningsens udtalelser var fremsat i god tro, han kunne kun referere, hvad tyskerne sagde.

Morgenen efter den 29. september var der tidlig morgengudstjeneste i Synagogen, det var dagen før den jødiske nytårsfest, og her blev meddelelsen om den forestående razzia givet til menigheden, der så spredte den ad hundrede kanaler og veje, og da tyskerne satte deres aktion ind natten mellem den 1. og 2. oktober 1943 lykkedes det kun at fange ca. 200 danske jøder, som førtes til Theresienstadt i Böhmen.

Den tyske aktion mod de danske jøder blev en total fiasko. For det første fordi næsten alle blev reddet (ialt kom der ca. 6500 over til Sverige), men også fordi jødeforfølgerne i meget væsentlig grad styrkede modstandsbevægelsen, og samlede den danske befolkning i en fælles kamp mod besættelsesmagten.

KILDER:

Politikens Besættelsens Hvem-Hvad-Hvor
De fem lange år: Kiilerich, Ole: Jødeforfølgelsen.

Møntsamlere 1993 nr. 2.

1993 FLUGTEN OVER SUNDET 1943

Møntsamleren's redaktør Preben Eriksen, Herning, fik ideen til medaljen som skulle erindre om den utrolige indsats, der blev gjort for 50 år siden for at redde jøderne i Danmark, og som har været med til at skabe så stor respekt om Danmark og danskerne.

Preben Eriksen gav derefter bogens forfatter opgaven at tegne forsiden til medaljen, samt tale med medaljør Bent Jensen, København, om han var villig til at skære stemplet til forsiden. Han var straks med på ideen.

På mine besøg hos Bent Jensen havde jeg flere gange set stemplet

til Holger Danske, et stempel som Bent Jensen i flere år havde arbejdet med at skære uden at vide, hvad han ville bruge det til. Motivet er meget kompliceret at bruge rent prægeteknisk.

Medaljør Bent Jensen modtog positivt et forslag om at anvende Holger Danske på medaljens bagside.

Vi, der står bag erindringsmedaljen »FLUGTEN OVER SUNDET«, føler, at der kom et flot resultat ud af det, og vi har fået anerkendelse for, at vi var med til at markere denne begivenhed.

Forside: En jødisk familie på flugt til Sverige. Fiskekutteren er »Margit« S.D.712 som sejlede for Dansk-Svensk Flygtningetjeneste under svensk flag. Indskrift: **Gilleleje / Helsingborg.** P.E. N.N. B.J. 1993. Omskrift: **1993 FLUGTEN OVER SUNDET OKT. 1943**

Bagside: Viser Holger Danske, der jo sidder i Kronborgs Kassematter og sover. Men som sagnet siger: Når Danmark er i virkelig nød, vågner Holger Danske og går forrest i kampen.

<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Guld 999/1000</i>	<i>81 gram</i>	<i>40 mm</i>	<i>1 stk.</i>
<i>Sølv</i>	<i>46 gram</i>	<i>40 mm</i>	<i>300 stk.</i>
<i>Kobber</i>	<i>39 gram</i>	<i>40 mm</i>	<i>Prøve 8 stk.</i>
<i>Bly</i>	<i>49,5 gram</i>	<i>40 mm</i>	<i>Prøve 5 stk.</i>

P.E. - Preben Eriksen, formand for Herning Møntsamler Forening

N.N. - Niels Nielsen, Formand for Møntklubben Poletten

B.J. - Bent Jensen, Gravør og medaillør, Frederikssundsvej, Kbh.

50-ÅRET FOR DANMARKS BEFRIELSE

I anledning af 50-året for Danmarks befrielse har Møntklubben »POLETTEN« ladet fremstille en smuk erindringsmedalje.

Kong Christian X blev under besættelsen det helt store nationale samlingsmærke for Danmarks befolkning og hans popularitet steg i krigsårene til uanede højder. Kongens morgenrideture i København blev noget helt enestående, som man ikke så nogen andre steder i Europa, og det gav derfor ideen til medaljens forside.

Medaljør Bent Jensen fik ideen til medaljens bagside, idet han i flere

år havde beundret billedhuggeren Axel Poulsen's monument i Minde-lunden »For Danmark«. (Se næste side).

Initiativtageren til fremstilling af medaljen er denne bogs forfatter Niels Nielsen, formand for Møntklubben »POLETTEN«, og medaljøren er Bent Jensen, Frederikssundsvej 274D, København. Medaljen er leveret i en rød papæske påtrykt: **DANMARKS BEFRIELSE 1945-1995** MØNTKLUBBEN POLETTEN.

(Æsken er fremstillet hos Kriminalforsorgens Bogbinderi, Anstalten ved Herstedvester).

Forside:
Bagside:

Kong Christian X til hest. Tekst: **1945 1995** (B.J. N.N.)
Monument med en mor ved sin søns lig. Tekst på monumens sokkel: **FOR DANMARK** samt Kaj Munk's tekst: **DRENGE I DRENGE SOM DØDE I TÆNDTE FOR DANMARK I DYBESTE MULM EN LYSENDE MORGENRØDE KAJ MUNK**

Metal:
Bronze
Sølv
Guld
Kobber
Bly

Vægt:
25 gram
35 gram
35 gram
35 gram
35 gram

Diameter:
40 mm
40 mm
40 mm
40 mm
40 mm

Oplag:
ca. 300 stk.
ca. 50 stk.
5 stk.
Prøve
Prøve

AXEL POULSEN'S MONUMENT

»FOR DANMARK«

I 1945 besluttede den daværende samlingsregering efter besættelsetiden, at Ryvangen i det nordlige København, hvor så mange modstandsfolk var blevet henrettet, skulle være statsbegravelsesplads, hvor der skulle oprettes en minde-lund.

Den oprindelige mening var, at der på grundlag af resultatet af en offentlig konkurrence, skulle rejses et mindesmærke eller -monument og ansvaret for dette blev pålagt daværende kirkeminister Arne Sørensen.

Inden konkurrencen blev udskrevet fik ministeren imidlertid kundskab om, at Axel Poulsen havde udført et arbejde, der kunne være egnet til formålet. Ministeren besøgte kunstværket, og da han fandt det velegnet, henvendte han sig til statsministeren, som også blev stemt for tanken og anbefalede den.

Imidlertid havde organisationen »Frit Danmark« nedsat et kunstnerisk udvalg, med henblik på officielle mindesmærker om besættelsetiden. Dette udvalg gav udtryk for stærk kritik af regeringens beslutning. Kritikken var ikke rettet mod Axel Poulsens arbejde som kunstværk betragtet, men gik på, at det efter udvalgets mening ikke dækkede opgaven psykologisk set. Axel Poulsens monument *»var ikke et monument for den, der havde sejret i kampen, men et sørgemonument.«*

Kritikken hjalp dog ikke og efter valget i 1945, vedtog regeringen Knud Kristensen definitivt Axel Poulsens forslag.

Det er rigtigt, at mindesmærket ikke er et sejrsmonument, men et sørgemonument, hvor tanken alene vendes mod de døde. Heri ytrer sig et dybtgående træk ved Axel Poulsen og hans kunst. Kunstneren har altid ved de forskellige opgaver, rettet tanken mod den indre menneskelighed end mod det ydre.

Med dette monument har Axel Poulsen endnu engang vist sin evne til at optage et almenmenneskeligt motiv og man skal søge længe, før man finder et så enkelt udtryk for følelser.

KILDER:

Ryvang-Monumentet

Ejner Lauridsen: »Da Mindelunden blev til«.

NOTE:

Fra Norge fik vi som gave den store granitklods og det tog Axel Poulsen fire år at udføre monumentet. Han anbragte selv dette smukke værk, hvor det nu står. Mangen en aften kom han og sad i Mindelunden og nød stilheden og betragtede sit livsværk.

NIELS EBBESEN

Statutter for NIELS EBBESENS venner erindringstegn

I

Tegnet er indstiftet den 2.11. 1990 i anledning af 650 året for NE's død ved Skanderborg. Tegnet udsendes før, således at det kan være hos alle interesserede inden 650 års dagen.

Tegnet kan erhverves af De Allieredes Danske Våbenfæller, Den Danske Brigade (Sverrigesbrigaden), medlemmer af forsvars- og våbenbrødreforeninger samt tildeles andre, der er medlemmer af soldaterforeninger og lign.

Udgifterne i forbindelse med erhvervelsen af tegnet afholdes af den enkelte.

II

Erindringstegnet er ophængt i et orden bånd, bæres som krydsbånd. Vedtaget på møder.

III

Ingen andre end de anførte personer kan nogensinde erhverve eller

bære erindringstegnet. Det må ikke gøres til genstand for handel. Det er en personlig ejendom og forbliver ved død i de efterladtes eje.

IV

Når indstillingen til tegnet er godkendt, udfærdiges til det samme formål en bekræftelse underskrevet af den til enhver tid værende formand for selskabet Niels Ebbesens venner.

Over modtagerne skal der føres en protokol med angivelse af navn, dato og begrundelse for tildelingen. Det er ene og alene kommiteen, der træffer afgørelse om, hvorvidt tegn vil kunne erhverves.

Afgørelsen kan ikke indbringes for en domstol.

Evt. overskud anbringes i en fond, hvis midler kan benyttes til krans eller blomster ved forskellige højtideligheder.

PLATTE/MEDALJE ?

Forside:	Kvinde der rækker op efter Dannebrog, i baggrunden er solen ved at stå op. Omskriften: DANMARK · FRIT 5 · MAJ · 1945		
Bagside:	Blank.		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
<i>Malm/støbt</i>	<i>265 gram</i>	<i>109 mm</i>	<i>?</i>

GRAVENE FREDES

Omkring 850 frihedskæmpergrave og soldatergravene fra 9. april 1940 samt 29. august 1943 blev fredet i 1970.

Omsorgen for fredningen drages af Kirkeministeriet og Forsvarsministeriet, og arbejdet med registrering og gennemførelsen af fredningen af gravene blev til i et samarbejde mellem repræsentanter for modstandsbevægelsen, Kirkeministeriet og politimestrene landet over.

Gravene er forsynet med et særligt mindesmærke. Den danske stat vil herved give frihedskæmperne en officiel anerkendelse – til glæde for de efterladte og for modstandsbevægelsen.

Mindesmærket er et støbt bronzere-lief udført af billedhuggeren Knud Nellemose. Og fremstillet hos Rolsteds Bronzestøberi i Herlev. De bliver den dag i dag fremstillet til Kirkeministeriet.

Forside:	Viser en døende frihedskæmper. Han er i knælende stilling, men højt hæver han frihedsfaklen, som han giver videre til efterslægten. Omskrift: FALDT I DANMARKS FRIHEDSKAMP 1940 1945		
<i>Metal:</i>	<i>Vægt:</i>	<i>Diameter:</i>	<i>Oplag:</i>
Bronze	350 gram	11 cm	
Bronze	550 gram	14 cm	?
Bronze	675 gram	17 cm	?

Denne bog er udgivet til minde om 50-året for Danmarks befrielse og er samtidig en hyldest til de kvinder og mænd, der dengang kæmpede for den frihed vi har i dag.

Med bogen har forfatteren søgt at lave en samlet beskrivelse af de mange forskelligartede medaljer og hæderstegn, som relaterer til begivenhederne under og efter besættelsen.

Der beskrives de officielle medaljer, illegale medaljer, forsvarsforeningernes medaljer og hæderstegn samt medaljer udgivet af privatpersoner og foreninger.

I bogen er afbilledet 50 medaljer og hæderstegn med udførlig omtale og historie.

Vejl. pris: 165,- kr. incl. moms.

ISBN 87-985345-1-3